

**Työ- ja elinkeinoministeriö,
Valtiovarainministeriö**

E-KIRJE

TEM2008-00546

SET Saijets Heli

05.12.2008

VASTAANOTTAJA
Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

**EU/ Komission tiedonanto Eurooppa -neuvostolle "Euroopan talouden elvytyssuunnitelma"
COM(2008) 800**

U/E-tunnus:

EUTORI-numero: EU/2008/1648

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys komission tiedonannosta Eurooppa-neuvostolle "Euroopan talouden elvytyssuunnitelma" COM(2008) 800.

Ilkka Kajaste
Finassineuvos

Valtiovarainministeriö

Heli Saijets
Neuvotteleva virkamies

Työ- ja elinkeinoministeriö

LIITTEET Perusmuistio TEM2008-00536
COM(2008) 800

Asiasanat	kilpailukyky, Eurooppa-neuvosto, Lissabonin strategia, ECOFIN
Hoitaa	TEM, UM, VM, VNEUS
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OM, OPM, PLM, SM, STM, TH, TPK, VNK, YM

EUKV Saijets Heli

03.12.2008

Asia

EU; komission tiedonanto Eurooppa-neuvostolle Euroopan talouden elvytyssuunnitelma (COM(2008) 800)

Kokous

Liitteet

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

EU/2008/1648

U-tunnus / E-tunnus:

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Komissio antoi 26.11.2008 tiedonannon **“Euroopan talouden elvytyssuunnitelma”/ A European Economic Recovery Plan** vastauksena meneillään olevaan talouskriisiin.

Tiedonannosta keskusteltiin kilpailukykyneuvostossa 1.12.2008. ECOFIN-neuvosto hyväksyi 2.12.2008 Euroopan talouden elvytystä koskevat päätelmät, jossa otetaan kantaa komission suunnitelmaan ja joka toimitetaan Eurooppa-neuvostolle.

Komission tiedonantoa käsitellään 11.–12.12.2008 pidettävässä Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Tiedonannossa todetaan että valtioiden ja hallitusten päämiesten tulisi antaa tukensa tälle eurooppalaiselle elvytyssuunnitelmalle.

Asiakirjat:

Komission tiedonanto **Euroopan talouden elvytyssuunnitelma/ A European Recovery Plan** COM(2008)800, 26.11.2008

”Koordinoitu eurooppalainen kasvua ja työllisyyttä koskeva toimintasuunnitelma”, ECOFIN-neuvoston päätelmät, 2.12.2008.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Perustamissopimuksen artikkelit 99, 104, 128

Käsittelijä(t):

TEM, Heli Saijets, p. 010 60 48068

VM, Ilkka Kajaste, p. 160 33184

TEM, Satu Keskinen, p. 010 60 48017

TEM, Antti Joensuu, p. 010 60 63697

TEM, Jussi Yli-Lahti, p. 010 60 47070

Suomen kanta/ohje:

Suomen mielestä on tärkeää, että Eurooppa-neuvosto antaa myönteisen signaalin komission elvytysuunnitelmasta, vaikka kaikkia sen sisältämiä yksittäisiä toimenpide-ehdotuksia ei olisikaan mahdollista soveltaa Suomen oloihin ja taloustilanteeseen

Kun on kysymys Euroopan unionin talouksien elvyttämisestä ja hyvän työllisyyden takaamisesta, yksittäisten jäsenvaltioiden sitoutuminen mahdollisuuksien mukaan elvytystoimiin on ensisijaista; elvytyspolitiikka on tehokkaampaa kun se on koordinoitua. EU:n yhteiset voimavarat ovat rajalliset. Komission ehdottama unionitason toimien rahoitus vastaisi 0,3 % EU:n BKT:sta, mistä runsas puolet katettaisiin Euroopan investointipankin rahoituksella ja loput budjettirahoituksella. Jäsenvaltioiden edellytetään panostavan suunnitelman täytäntöönpanoon 1,2 % BKT:sta. Koska jäsenvaltioiden tilanteet ja lähtökohdat eroavat, ei kaikkien maiden voida olettaa osallistuvan samansuuruisella osuudella. Jotta elvytystoimet eivät jää tehottomiksi, yhtä tärkeää kuin rahoituksen määrä, on niiden toimien laatu, joihin jäsenvaltioiden odotetaan ryhtyvän. Komission esittää tässä yhteydessä kolmea kriteeriä. Toimien on oltava oikea-aikaisia, kohdennettuja ja väliaikaisia.

Suomi suhtautuu rahoituskehyksen avaamiseen varauksellisesti ja pitää tärkeänä, että etsitään muutakin ratkaisua yhteisötason rahoituksen varmistamiseksi. On tarpeen selvittää, miten ohjelman rahoitustaakka ja hyödyt jakautuvat EU-alueen ja sen jäsenvaltioiden kesken, jotta saataisiin selvä kuva jäsenvaltioiden panostuksesta.

Lisäksi komissio pitää tärkeänä, että toimet ovat koordinoituja. Suomi voi yhtä komission esittämiin lähtökohtiin, joille myös neuvosto on antanut tukensa. Suunnitelman rahoitus perustuu valtaosin jäsenvaltioiden budjettitoimiin, joiden osalta noudatetaan vakaus- ja kasvusopimuksen säädöksiä. Ne antavat riittävän liikkumavaraan myös poikkeusoloissa. Komissio tulee arvioimaan jäsenvaltioiden toimia yhdessä neuvoston kanssa, kun maiden vakaus- ja lähentymisohjelmia tarkastellaan vuoden 2009 alussa. Siinä yhteydessä yhtenä kysymyksenä nousee esiin, kuinka selkeästi jäsenvaltiot ovat sitoutuneet korjaaviin toimiin taantumän jälkeisinä hyvinä aikoina. Suomi korostaa, että sitoutumisen tulisi olla uskottavaa, koska monet jäsenvaltiot eivät vastoin neuvoston suosituksia ryhtyneet tervehdyttämään julkista talouttaan taantumaa edeltävinä hyvinä aikoina, minkä vuoksi niillä ei nyt ole riittävää liikkumavaraa. Tämän vuoksi elvytystaakka kohdistuu niihin maihin, jotka ovat hoitaneet talouttaan huolellisesti ja vastuullisesti.

Suunnitelmaan liittyy monia avoimia kysymyksiä, jotka koskevat sekä sisältöä että rahoitustoimia. Elvytyspolitiikkaa koskevat sisältökysymykset ovat paljolti jäsenvaltioiden toimivallassa, mutta näiltäkin osin on tärkeä koordinoida toimenpiteitä, jotta ei synny rajat ylittäviä haittavaikutuksia. Näitä haittavaikutuksia eliminoi parhaiten sitoutuminen yhteisten sisämarkkina-, kilpailu- ja valtiontukisääntöjen noudattamiseen myös poikkeusoloissa. Lisäksi kansainvälisen kaupan edellytysten parantaminen tulisi huomioida tässä yhteydessä. Näillä toimilla osaltaan lievennetään myös mahdollisia protektionistisia paineita.

Unionitason rahoituksen osalta elvytyspaketti nojaa valtaosaltaan rakennerahastobudjetin (347 mrd € vuosille 2007 - 2013) tehostettuun käyttöön. Kyseiset ehdotukset eivät lisää menoja, vaan vähentävät rakennerahasto-ohjelmien hitaan käynnistymisen aiheuttamia budjettisäästöjä.

Komissio on esittänyt suunnitelmassaan kymmenen erillistä toimenpide-ehdotusta. Komissio on todennut, että jäsenvaltiot voivat kukin priorisoida toimenpidelistasta itselleen sopivimmat kansallisesti toteuttavat toimet.

Ehdotusten sisältöä ei asiakirjassa ole kaikilta osin yksityiskohtaisesti esitetty, joten yksityiskohtaisen kannan muodostus ei ole kattavasti mahdollista. Esiin nousevat kuitenkin seuraavat Suomen kannalta keskeiset huomiot:

- Suomen toimintalinjana on perinteisesti ollut T&K- ja innovaatio-toimintaan kohdistuvien investointiedellytysten ylläpitäminen. Näihin myönteisiin kokemuksiin viittaa myös komissio omassa suunnitelmassa. Euroopan talouden rakenteita on uudistettava. Talouden taantuma ei ole peruste uudistusten lykkäämiselle, vaan päinvastoin syy, minkä vuoksi rakenteellisia uudistuksia tulisi vauhdittaa. Myös Ilmasto- ja energiapoliittiset päätökset edellyttävät uusia innovaatioita ja investointeja päätösten tehokkaaseen toimeenpanoon.
- Pienten ja keskisuurten yritysten rahoitusmahdollisuudet on turvattava rahoitusmarkkinoiden tilanteen vaikeuduttua. Tältä osin on erityisen tärkeä, että EIP:n tarjoamaa lisärahoitusta kyetään hyödyntämään tehokkaasti.
- Suomi kannattaa hallinnollisen taakan keventämistä, mikä on osa yritysten, erityisesti pk-yritysten toimintaympäristön parantamista ja yrittäjyyden edistämistä. Tähän esitykseen komissio on kuitenkin sisällyttänyt kyseenalaisia kohtia (esim. patenttihakemusmaksujen huomattava leikkaaminen ja mikroyritysten vapauttaminen vuosittaisista tilinpäätöksistä), joilla on pitkälle meneviä vaikutuksia. Kohteena ei saisi olla patenttihakemusten lukumäärän lisäämiseen kannustaminen vaan patenttien laadun nostaminen. Ehdotuksella olisi suoraa vaikutusta myös patenttivirastojen toimintaedellytyksiin. Mikroyritysten tilinpäätösvaatimuksia tulisi helpottaa, mutta ei täysin vapauttaa.
- Kriisitilanteissa on tärkeää, että globalisaatorahaston käyttöä laajennetaan ja sääntöjä uusitaan siten, että sillä voidaan vaikuttaa nopeasti. Tämä ei voi kuitenkaan tarkoittaa sitä, että rahastoa käytetään joidenkin taantuvien toimialojen - kuten autoteollisuus – rakennesopeutuksen hidastamiseen. Taantuma on osoittautunut, että Euroopassa on useita toimialoja, joilla olisi pitänyt hakea ja hyödyntää euroopantasoista toimialarationalisointia.
- Rakennerahastoasetusten muuttamista koskevat ehdotukset ml. aikaistaminen, samoin kuin komission lupaukset toimeenpanojärjestelmien keventämisestä ovat yleisesti kannatettavia.
- Komission ehdotus nopeiden internet-yhteyksien tarjoamisesta kaikille on kannatettava. Tämä tavoite on myös yhteneväinen kansallisen, talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa vahvistetun toimintasuunnitelman sisältämän linjauksen kanssa.
- Työllisyyden edistämiseksi ja työttömyyden kasvun ehkäisemiseksi tarvitaan välittömiä, työmarkkinoiden joustoturvan mukaisia toimia eli työstä työhön siirtymistä. Erityisesti on panostettava työvoiman koulutukseen; talouden rakennemuutoksissa tarvitaan uusia taitoja uusiin työpaikkoihin. Väestön ikääntyessä entistä useampi työikäisistä tarvitaan työelämään ja samalla on pidettävä huolta työvoiman saatavuudesta myös tulevana vuosina. Lisäksi elvytystoimilla tulisi pyrkiä ehkäisemään työttömyysjaksojen pitenemistä ja pitkäaikaistyöttömyyden

laajenemista, jotta mm., toimeentulo-ongelmat eivät kärjistyisi ja riskit pitkäaikaisen sosiaaliturvan varaan joutumisesta vähenisivät.

Kymmenen kohdan toimenpideohjelman rahoittamista olisi selkiinnyttävä. Komission ehdotuksesta käy ilmi, että yhteisöpolitiikan toimien osalta kysymys olisi budjettivarojen uudelleen kohdentamisesta, mikä merkitsisi osin sitä, että käyttämättä jääneitä varoja ei palautettaisi jäsenvaltioille ja tulevien vuosien marginaaleja hyödynnettäisiin etupainotteisesti. Olisi toivottavaa, että jatkokäsittelyssä voitaisiin keskittyä tehokkaimmin vaikuttaviin toimenpiteisiin. Tuloksena tulee olla hyödyllinen työkalu eikä vain lukuisten irrallisten toimenpiteiden luettelo.

Yhdeksi elvytysohjelman sivutuotteista näyttäisi muodostuvan entistä tiiviimpi EU-tason politiikkakoordinaatio. Tälle voi olla ajankohtainen tilaus ja onkin pohdittava, kuinka pitkälle politiikkakoordinaatiossa on syytä mennä. Elvytysvaatimukset näyttävät kohdistuvan niihin jäsenvaltioihin, jotka ovat noudattaneet neuvoston ja komission suosituksia sekä yhteisesti sovittuja EU-tason säädöksiä. Jos pitemmälle meneviin elvytysvaatimuksiin suostutaan, tulisi sen vastapainona olla tuntuvasti vahvempi sitoutuminen yhteisesti sovittujen pelisääntöjen ja periaatteiden noudattamiseen.

Protektionistisia paineita on aktiivisesti vastustettava ja työskenneltävä määrätietoisesti kansainvälisen kaupan edellytysten parantamiseksi vapauttamalla maailmankauppaa WTO:n Dohan neuvottelukierroksen sekä kahdenvälisen vapaakauppa-sopimusneuvottelujen yhteydessä.

Pääasiallinen sisältö:

Komission 26.11.2008 antama tiedonanto “**Euroopan talouden elvytysuunnitelma/ A European Economic Recovery Plan**” toteaa nopeiden, päättäväisten ja koordinoitujen toimien tärkeyden pysäytettäessä taantuman noidankehä. EU:n vahvuuksina tässä yhteydessä painotetaan vakaussopimusta, Lissabonin strategiaa, euroa ja maailman suurinta sisämarkkinaa.

Tiedonannon **tarkoituksena** on koordinoitu toiminta vastauksena meneillään olevaan talouskriisiin. Tavoitteena on samaan aikaan turvata työllisyyttä, kuluttajien luottamusta, ostovoimaa ja kysyntää. Lisäksi tavoitteena on investoida talouden pitkäaikaisempaan tervehdyttämiseen ja tehostaa toimia ilmastonmuutosta vastaan ja näin valmistautua uuteen talouden kasvun kauteen. Paketti ottaa huomioon **jäsenmaiden erilaiset tarpeet ja niiden erilaiset taloudelliset tilanteet**. Komissiolta saadaan jäsenvaltiokohtaiset ehdotukset toimenpiteiksi 16.12.2008. Komissio tähtää siihen, että rakennerahastojen varoja voidaan saada käyttöön etupainotteisesti tukemaan jäsenvaltioiden keskeisiä hankkeita.

Komission tiedonanto sisältää yhteisiä periaatteita, joiden perusteella jäsenvaltiot voisivat toimia ja hyödyntää **julkiseen talouteen mahdollisesti sisältyvää elvytysvaraa ja panna toimeen tarpeellisia rakenteellisia uudistuksia**. Ehdotus sisältää myös monia puhtaasti jäsenvaltioiden toimivaltaa koskevia toimenpide-ehdotuksia mm. verotuksen ja julkisten menojen rakenteen osalta. Komissio painottaa, että toimenpiteet ovat tehokkaampia silloin, kun ne tehdään koordinoitusti, jolloin voidaan myös välttää rajat ylittäviä haittavaikutuksia.

Suunnitelman keskeinen osa liittyy budjettipolitiikan kautta tulevaan elvytykseen. Jäsenvaltioiden tasolla komission kaavailema elvytysvara on 170 mrd euroa (1,2 % BKT:sta), minkä lisäksi unionintasaisen rahoituksen osuus olisi 30 mrd euroa, **yhteensä**

200 mrd euroa (1,5 % BKT:sta). Toimenpiteiden tulee olla oikea-aikaisia, väliaikaisia, kohdennettuja ja koordinoituja. Esityksessä painotetaan vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamista.

Komission esittämään elvytysuunnitelmaan liittyy tuntuja odotuksia. Niiden mukaan Unionin olisi kyettävä toimimaan yhdessä ja koordinoitusti sekä panostettava talouskasvuun ja työllisyyteen. Myös yksittäisten jäsenvaltioiden sitoutuminen – kukin kykyjensä mukaan – elvytystoimiin on tärkeää, koska ajatus koordinoitusta elvytyspolitiikasta on saanut laajan hyväksynnän markkinoilla. On selvää, että eri maiden lähtökohdat eroavat. Osa jäsenvaltioista on tilanteessa, jossa elvytystoimet vahingoittaisivat talouden vakautta. Osa jäsenvaltioista – kuten Suomi – on jo tähän mennessä panostanut tuntuvasti elvytykseen. Vaihtelevat olosuhteet ja jo toteutetut toimenpiteet otetaan huomioon, kun eri jäsenvaltioiden panosta tullaan arvioimaan. Tavoitteeksi asetettu 1,5 %:n kokonaispanostus (1,2 % jäsenvaltioiden tasolla) tuleeikin väistämättä vaihtelevaan eikä lähtökohdaksi voida ottaa taakanjaon jakautumista tasan. Suomi on hyvä esimerkki tästä. Suomi on jo tähän mennessä panostanut kaikkiaan 2½ % BKT:sta elvytykseen vuoden 2009 aikana, kun huomioon otetaan päätösperäisten elvytystoimien lisäksi ns. automaattisten vakauttajien vaikutus talouskasvuun. Kun komissio arvioi kansallisia toimia, nousee esiin kysymys, mitkä toimet ja vaikutukset otetaan huomioon. Millä tahansa kriteerillä Suomi on joka tapauksessa jo tehnyt osuutensa eurooppalaiseen elvytykseen. Kysymys on kokonaan siitä, mitä Suomi katsoo aiheelliseksi tehdä omista, kansallisista lähtökohdistaan.

Suunnitelman rahoitus perustuu valtaosin jäsenvaltioiden budjettitoimiin, joiden osalta on noudatettava vakaus- ja kasvusopimuksen säädöksiä. Ne antavat joka tapauksessa mahdollisuuden ylimääräiseen liikkumavaraan poikkeusolosuhteissa. Jäsenvaltioiden voidaan odottaa kuitenkin sitoutuvan sellaisiin korjaaviin toimiin taantumien jälkeisinä hyvinä aikoina, jotka mahdollistavat keskipitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisen. Ongelmana on etääntyminen pitemmän aikavälin kestävyystavoitteista. Sitoutumisen tulisi olla riittävän uskottavaa, koska monet jäsenvaltiot eivät ryhtyneet vastoin neuvoston suosituksia tervehdyttämään julkista talouttaan taantumaa edeltävinä hyviä aikoina, minkä vuoksi niiden liikkumavara on nyt erittäin pieni.

Komission ehdotuksesta käy ilmi, että yhteisöpolitiikan toimien osalta kysymys olisi budjettivarojen uudelleen kohdentamisesta, mikä merkitsisi osin sitä, että käyttämättä jääneitä varoja ei palautettaisi jäsenvaltioille ja tulevien vuosien marginaaleja hyödynnettäisiin etupainotteisesti.

Tiedonannossa esitetään **kymmenen toimenpidettä Lissabonin strategian painopistealojen mukaisesti.** Toimintasuunnitelmassa olevat toimet tähtäävät työllisyyden ja yritysten toimintaedellytysten parantamiseen, infrastruktuuriin investoimiseen ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan lisäämiseen.

1. Työllisyyden tukialoite, johon sisältyy joustoturvaperiaatteiden mukaisia uudistuksia sekä erityisiä toimia heikommassa asemassa oleville ja puuttuminen työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmiin yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa. Lisäksi on ehdotus Euroopan globalisaatorahaston sääntöjen uudistamiseksi, jotta rahaston varat saataisiin nopeammin käyttöön.

2. Ehdotukset välillisten työvoimakustannusten ja alennettujen alv-kantojen käyttöönotosta matalan ammattitaidon työntekijöiden ja työvaltaisten alojen avustamiseksi.

3. Ehdotukset yritysten rahoituksen saatavuuden edistämiseksi mm. lisäämällä EIB-rahoitusta PK-yrityksille sekä yksinkertaistamalla ja vauhdittamalla valtiontukipäätöksiä Lissabonin strategian mukaisille toimille tutkimukseen, innovaatioon, koulutukseen, ympäristönsuojeluun ja erityisesti ympäristömyönteiseen teknologiaan, kuljetuksiin sekä energiatehokkuuteen.

4. Toimenpiteet hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja yrittäjyyden edistämiseksi.

5. Esitykset investoinneiksi eurooppalaisen infrastruktuurin nykyaikaistamiseksi, mikä tarkoittaisi 5 mrd euron lisärahoitusta energia- ja laajakaistayhteyksiin sekä rakennerahastojen käytön vauhdittamista 4,5 mrd eurolla. Tältä osin komissio painottaa nopeiden päätösten tärkeyttä ja aikovansa aikaistaa TEN-T hankkeiden rahoitusta samaan aikaan, kun EIB lisää rahoitustaan ilmastonmuutoksen torjuntaan ja energiainfrastruktuuriin. Lisäksi EBRD tulee kaksinkertaistamaan rahoituksensa energiatehokkuuteen ja esimerkiksi ilmaston muutoksen hillitsemiseen.

6. Toimenpiteet rakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi.

7. Toimenpiteet ”vihreiden tuotteiden” käyttöönoton edistämiseksi.

8. Ehdotukset T&K-, innovaatio- ja koulutusinvestointien lisäämiseksi erityisesti kehittämällä yksityisen sektorin kannustimia.

9. Ehdotukset puhtaiden teknologioiden kehittämiseksi autoteollisuudessa ja rakennusalaalla.

10. Esitys nopeiden internet-yhteyksien tarjoamiseksi kaikille.

Komissio katsoo, että toimintaohjelman keskeinen instrumentti EU:n budjetin osalta on koheesiopolitiikka eli rakennerahasto-ohjelmat. Niiden toimeenpanossa on ollut ongelmia ja viivettä (myös Suomessa). Siksi komissio on valmis tarkastelemaan ao. lainsäädäntöä ja toimeenpanojärjestelmään muuttuneen taloustilanteen edellyttämällä tavalla. Vanhan ohjelmakauden (2000-2006) toimeenpanoa jatkettaisiin. Ohjelmien painopisteitä voidaan muuttaa vastaamaan uusia haasteita. Asetustekstejä muutettaisiin monilta osin tavoitteena ohjelmavarojen tehokkaampi ja nopeampi käyttö. Hallintojärjestelmän ja sääntöjen yksinkertaistamista jatkettaisiin myös elvytysuunnitelman jälkeen eli Tsekin puheenjohtajakaudella.

Tiedonannon päätteeksi komissio painottaa myös **maailmanlaajuisen yhteistoiminnan merkitystä**. Keskeisellä sijalla on toimet, joilla maailmankauppaan saadaan jälleen vauhtia, esim. Doha-kierroksen ratkaisu ja vuoropuhelu keskeisten kahdenvälisen kumppanien kuten Kiinan, Brasilian, Intian ja Venäjän kanssa. Lisäksi painotetaan globaalin ilmastopimuksen merkitystä.

Johtopäätöksenä komission tiedonanto toteaa, että **valtioiden ja hallitusten päämiesten tulisi 11. ja 12. joulukuuta 2008 antaa tukensa tälle eurooppalaiselle elvytysuunnitelmalle** ja sopia, että kevään 2009 Eurooppa-neuvosto arvioi suunnitelman mukaisten toimien täytäntöönpanoa komission selvityksen perusteella, jotta voidaan todeta tarvitaanko EU:n tai jäsenvaltioiden tasolla lisätoimenpiteitä elpymisen vahvistamiseksi.

Komission esittämän kymmenen kohdan elvytysuunnitelmasta yhteensä 30 mrd € tulisi EU:n yhteisörahoituksesta ja muusta rahoituksesta. Tästä 15,6 mrd € tulisi lisärahoituksena Euroopan investointipankista. Tämä lienee ongelmatonta, koska kyse on pääomakorotuksen aikaistamisesta pankin omia reservejä hyödyntämällä, eikä esitys tältä osin ole kohdannut vastustusta.

Ongelmallisempi on komission ehdotuksen mukainen 14,4 mrd € rahoitus EU:n talousarviosta. Komission antamien tietojen mukaan tästä 2,1 mrd € tulee uudelleen kohdentamalla nykyisistä tutkimusvaroista. Tältä osin on todennäköisesti kysymys muutoin käyttämättä jäävistä varoista, jotka muutoin palautuisivat jäsenmaille. Tämän lisäksi 1 mrd euron rahoitus tulisi olemassa olevista ohjelmista (mm. TEN, Jasmine, Jasper, CIP) aikaistamalla projekteja. Lisäksi komissio ehdottaa rakennerahastovarojen käytön aikaistamista vuoden 2009 alussa noin 6,3 mrd eurolla (4,5 mrd € aluekehitysrahaston ja 1,8 mrd € sosiaalirahaston osalta). Tässä vaiheessa on epäselvää, aiheuttaako varojen ennakkomaksujen aikaistaminen lisää menopaineita vuoden 2009 talousarviossa, vai onko kyse ainoastaan rahoituksen ajoittamisesta. Jos kyse olisi koko 6,3 mrd euron osalta lisämaksuista, sen vaikutus kansallisen budjetin menojen lisäyksenä vuonna 2009 olisi noin 100 milj.€.

EU:n talousarvion kannalta ongelmallisin ehdotus koskee 5 mrd € lisärahoitusta, jonka komissio on ehdottanut ohjattavaksi energiaverkkoihin ja laajakaistainfrastruktuuriin. Ehdotus tarkoittaa yhteisön menoja koskevan sitovan rahoituskehyksen avaamista. Koska vain 2 otsakkeessa (luonnonvarojen suojele ja hallinta) on käytettävissä olevaa liikkumavaraa, ehdotus tarkoittanee käytännössä 2 otsakkeen marginaalin käyttöä 1a otsakkeen tarkoituksiin. Suomen kansallisessa budjetissa 5 mrd € lisärahoitus EU-tasolla lisää maksuja noin 80-85 milj. € verran.

Kansallinen käsittely:

Kilpailukykyjaosto (11) 25.11.2008 (osana kilpailukykyneuvoston valmistelua)
 Kilpailukykyjaosto (11) suppea kokoonpano, kirjallinen menettely 3.12.2008
 EU-ministerivaliokunta 28.11.2008 ja 5.12.2008

Eduskuntakäsittely:

Suuri valiokunta 28.11.2008 (osana kilpailukykyneuvosto- ja ECOFIN-valmistelua)

Käsittely Euroopan parlamentissa:

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

-

Taloudelliset vaikutukset:

Tiedonannon sisältämän ehdotuksen rahoitus vastaa 1,5 % EU:n BKT:sta (200 mrd euroa), josta 170 mrd euroa (1,2 %) perustuu jäsenvaltioiden toimiin ja 30 mrd euroa (0,3 %) yhteisöbudjetin ja EIP:n kautta tulevaan rahoitukseen.

Tarkoituksena on koordinoitu toiminta, jolla turvataan työllisyyttä, kuluttajien luottamusta, ostovoimaa ja kysyntää sekä investoidaan samanaikaisesti tulevaisuuteen.

Komission tiedonanto sisältää yhteisiä periaatteita, joiden perusteella jäsenvaltiot voisivat toimia ja hyödyntää julkiseen talouteen mahdollisesti sisältyvää elvytysvaraa ja panna toimeen tarpeellisia rakenteellisia uudistuksia.

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

-

Asiasanat	Eurooppa-neuvosto, Lissabonin strategia, ECOFIN, kilpailukyky
Hoitaa	TEM, UM, VM, VNEUS
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OM, OPM, PLM, SM, STM, TH, TPK, VNK, YM

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 26.11.2008
KOM(2008) 800 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPPA-NEUVOSTOLLE

Euroopan talouden elvytyssuunnitelma

Nyt on aika toimia

Kun tilanne on erityisen vaikea, EU:n jäsenvaltioiden hallitukset ja EU:n toimielimet joutuvat todelliselle koetukselle. Tällaisina aikoina niiden on oltava kekseliäitä ja toimittava määrätietoisesti ja joustavasti. Niiden on osoitettava, että ne ymmärtävät kotitalouksien ja yhteisöjen tarpeet kaikkialla Euroopan unionissa ja että ne pystyvät löytämään keinot turvata kasvu ja työllisyys talouden kääntynyt äkilliseen taantumaa.

EU:n toimia arvioidaan ennen muuta niiden tulosten perusteella. Siitä lähtien kun johtamani komissio aloitti työnsä, se on korostanut EU:n kykyä saada aikaan tuloksia kansalaisten hyväksi. Komissio on kohdentanut toimia aloille, jotka vaikuttavat kansalaisten elämään kaikkialla Euroopan unionissa. Se on tukenut keskeisten toimijoiden yhteistyötä kaikilla tasoilla ja korostanut, että työ on tehty vasta kun tulokset näkyvät kentällä.

Vallitsevassa talouskriisissä EU:n on jälleen osoitettava, että se palvelee kansalaisia parhaiten toteuttamalla konkreettisia toimia. EU:n toiminta voi tuoda todellista lisäarvoa.

Vaikeina aikoina on vaarana vaipua voimattomuuden valtaan. EU ei kuitenkaan ole voimaton. Yhdistämällä jäsenvaltioiden elvytystoimet, EU:n välineet ja kaukonäköinen koordinointi voidaan luoda vahva vastavoima talouden taantumaa syvenemiselle. Toteuttamalla viipymättä rohkeita, kunnianhimoisia ja oikein kohdennettuja toimia voimme jarruttaa taantumaa etenemistä ja kääntää suhdanteiden suunnan. Me uimme yhdessä – tai uppoamme yhdessä.

EU:n erityisenä avuna on sen kyky auttaa eri osapuolia toimimaan yhdessä. Yhdistämällä jäsenvaltioiden ja yhteisön toimet saadaan aikaan vahva muutosvoima, joka avaa mahdollisuuden käyttää Euroopan eri osien vahvuuksia parhaan mahdollisen lopputuloksen aikaansaamiseksi. Näin voimme muotoilla riittävät keinot vastata tähän globaaliin kriisiin.

Kuukausi sitten komissio teki aloitteen, jonka mukaan olisi laadittava suunnitelma siitä, miten talouskriisiin voitaisiin vastata määrätietoisin ja koordinoituihin toimin. Olen tyytyväinen nähdessäni, että jäsenvaltioiden hallitukset ovat saaneet innoitusta oman tilanteensa parantamiseksi toteutettaviin toimiin EU:n toimia varten sovituista yhteisistä periaatteista. Komissio lujittaa näiden yhteisten toimien perustaa tänään esitettävällä suunnitelmalla, jonka tarkoituksena on hillitä taantumaa laajenemista ja vahvistaa kysyntää ja luottamusta niin, että voimme pelastaa satoja tuhansia työpaikkoja ja säilyttää sekä suurten että pienten yritysten toimintaedellytykset kunnes talous kääntyy jälleen kasvuun.

Euroopan talouden elvytysuunnitelma perustuu kahteen keskeiseen toimintalinjaan ja yhteen perusperiaatteeseen:

- Ensimmäinen toimintalinja muodostuu ostovoiman voimakkaasta tukemisesta kysynnän lisäämiseksi ja luottamuksen vahvistamiseksi. Komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot ja EU sopivat viipymättä 200 miljardin euron elvytyspaketista (1,5 prosenttia BKT:stä) kysynnän tukemiseksi vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa.
- Toinen toimintalinja perustuu siihen, että lyhyen aikavälin toimenpiteillä pyritään vahvistamaan Euroopan kilpailukykyä pitkällä aikavälillä. Suunnitelma käsittää kattavan ohjelman, jonka tarkoituksena on ohjata toimia ”älykkäiden” investointien suuntaan. Älykkäillä investoinneilla tarkoitetaan investointeja tulevien tarpeiden kannalta oikeisiin taitoihin, investointeja energiatehokkuuteen, jotta voidaan luoda työpaikkoja ja säästää

energiaa, investointeja puhtaisiin teknologioihin, jotta voidaan tukea esimerkiksi energiatehokasta rakentamista ja vähäpäästöistä autoteollisuutta tulevaisuuden markkinoita varten, ja investointeja infrastruktuuriin ja energian liitännäverkkoihin, jotta voidaan edistää tehokkuutta ja innovaatioita.

Elvytyssuunnitelman kymmenen toimenpiteen avulla jäsenvaltioiden on helpompi toteuttaa nykypäivän haasteiden ratkaisemiseksi tarvittavat sosiaaliset ja taloudelliset toimenpiteet: avata uusia rahoituskanavia pk-yrityksille, keventää hallintorakennetta ja luoda suotuisat edellytykset infrastruktuurin uudistamiseen liittyville investoinneille. Suunnitelman avulla voidaan luoda kilpailukykyinen Eurooppa, joka on valmis toimimaan vähäpäästöisessä taloudessa.

- Elvytyssuunnitelman peruseräperiaatteena on solidaarisuus ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Vaikeina aikoina meidän on autettava niitä, jotka apua kipeimmin tarvitsevat. Työpaikkojen säilyminen on turvattava mukauttamalla sosiaalimaksuja. On pyrittävä parantamaan pitkän aikavälin työllistymismahdollisuuksia niiden osalta, jotka nyt menettävät työpaikkansa, toteuttamalla toimia Euroopan globalisaatorahaston ja Euroopan sosiaalirahaston avulla. Muita heikommassa asemassa olevien ryhmien energiakustannuksia on alennettava energiatehokkuuden parantamiseen tähtäävin erityistoimin. On otettava huomioon myös niiden tarpeet, jotka eivät vielä pysty käyttämään internetiä yhteydenpitovälineenä.

Olen vakuuttunut siitä, että kriisiaikoina avautuu mahdollisuuksia nopeuttaa muutosta ja toteuttaa rakenneuudistuksia, niin että voimme toimia menestyksekkäästi tulevaisuuden maailmantaloudessa. Tämä on suuri mahdollisuus Euroopalle.

Kattava ja kunnianhimoinen elvytyssuunnitelma on nyt valmis. Mitä pikemmin se pannaan täytäntöön, sitä pikemmin kansalaiset saavat avun, jota he tarvitsevat juuri nyt.

José Manuel Durão Barroso

Bryssel 26. marraskuuta 2008

1. JOHDANTO

Maaailmanlaajuinen finanssikriisi koettelee EU:ta ankarasti. Kiristynyt luotonsaanti, asuntojen hintojen lasku ja osakemarkkinoiden romahtaminen pahentavat kuluttajien luottamuspulaa sekä kulutuksen ja investointien jyrkkää laskua. Kotitalouksiin kohdistuu todellisia paineita. Yritysten tilauskirjat ovat tyhjinä. Kulutusluotoista riippuvaisilla aloilla kuten yksityisellä rakennusallalla ja autoteollisuudessa markkinat ovat romahtaneet monissa jäsenvaltioissa.

Uusimpien talousennusteiden mukaan näkymät ovat synkät: kasvun arvioidaan hidastuvan lähes nollaan, EU:n talous on vaarassa supistua vuonna 2009 ja työttömien määrän arvioidaan kasvavan noin 2,7 miljoonalla seuraavien kahden vuoden aikana, ellei korjaaviin toimiin ryhdytä. Ennusteiden julkaisemisen jälkeen taloudelliset suhdanteet ovat huonontuneet entisestään:

- rahoitusmarkkinoilla vallitseva tilanne on edelleen epävakaa ja jatkuu todennäköisesti kireänä ennakoitua pidempään
- kotitalouksien ja yritysten luottamus on heikentynyt paljon enemmän kuin odotettiin
- laskusuhdanne on levinnyt myös nopeasti kehittyvän talouden maihin, millä on kielteisiä vaikutuksia Euroopan vientiin.

Euroalueella ja useissa jäsenvaltioissa vallitsee jo taantuma. Vaarana on, että tilanne pahenee entisestään: investointeja lykätään ja kuluttajat siirtävät hankintojaan, mistä voi seurata vähenevän kysynnän, supistettujen liiketoimintasuunnitelmien, vähentyneen innovointitoiminnan ja työpaikkojen leikkauksien negatiivinen kierre. Tämä voisi syöstä EU:n syvään ja pitkäaikaiseen taantumaan, jossa talous supistuisi ensi vuonna edelleen ja työttömien määrä voisi lisääntyä useilla miljoonilla.

Tämän syöksykierteen pysäyttämiseksi tarvitaan nopeaa ja päättäväistä toimintaa. EU:n on hyödynnettävä kaikkia käytettävissä olevia toimintakeinoja. Tämä tarkoittaa sitä, että jäsenvaltioiden ja EU:n on toimittava yhdessä, koordinoitava toimintaa EU:n sisällä ja osallistuttava maailmanlaajuisiin toimiin. Finanssikriisin torjumisen yhteydessä EU varmisti, että EU-tason ja jäsenvaltioiden toimet olivat keskenään johdonmukaisia. Näin onnistuttiin luomaan vakautta välittömän vaaran uhatessa. Nyt jäsenvaltioiden olisi jälleen hyödynnettävä EU:n vahvuuksia – tehokasta koordinoitua, vakaus- ja kasvusopimuksen sekä Lissabonin strategian muodostamia uskottavia puitteita sekä euron ja maailman suurimpien yhtenäismarkkinoiden mukanaan tuomia mittakaavaetuja. Jäsenvaltioiden ja EU:n toiminnan vuorovaikutus voi auttaa kaikkia jäsenvaltioita selviytymään pahimmasta ja toipumaan maailman talouskriisistä entistä vahvempina.

Erityisesti euro on osoittautunut korvaamattomaksi avuksi EU:n talouksille ja olennaiseksi vakauden ylläpitäjäksi. Euro tarjoaa suojaa epävakauttavilta valuuttakurssien muutoksilta, jotka olisivat vaikeuttaneet huomattavasti jäsenvaltioiden reagoimista kriisiin, ja sen tukena on riippumattoman Euroopan keskuspankin vahva asema.

Kuukausi sitten komissio teki aloitteen ja esitteli suunnitelmansa, jotka koskevat finanssikriisin hoitamista, talouden muilla osa-alueilla esiintyvien vaikeuksien ratkaisemista

sekä EU:n osallistumista avaintoimijana finanssikriisin maailmanlaajuiseen käsittelyyn¹. Marraskuun alussa EU:n valtion- ja hallitusten päämiehet olivat yhtä mieltä siitä, että koordinoitujen toimet ovat tarpeen, ja pyysivät komissiota tekemään ehdotuksia käsiteltäväksi joulukuun kokouksessa.

Euroopan talouden elvytyssuunnitelma

Tämä **Euroopan talouden elvytyssuunnitelma** on komission vastaus talouden tämänhetkiseen tilanteeseen. Kohtaamamme kriisin laajuuden vuoksi EU tarvitsee koordinoitun lähestymistavan, joka on tarpeeksi mittava ja kunnianhimoinen palauttamaan kuluttajien ja yritysten luottamuksen. Siinä on yhdistettävä kaikki EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla käytettävissä olevat politiikan välineet. Useimmat talouspolitiikan välineistä, varsinkin välineet, joilla voidaan lisätä kulutuskysyntää lyhyellä aikavälillä, ovat jäsenvaltioiden hallussa. Jäsenvaltioilla on varsin erilaiset lähtökohdat finanssipolitiikan liikkumavaran suhteen. Tämän vuoksi tehokas koordinointi on sitäkin tärkeämpää.

Kaikkien jäsenvaltioiden on ryhdyttävä toimiin kriisin käsittelemiseksi. Jos jäsenvaltioiden toimet koordinoidaan tarkoituksenmukaisella tavalla, niillä voidaan pyrkiä yhtä aikaa useisiin päämääriin. Ne voivat vaimentaa taantuman vaikutusta lyhyellä aikavälillä. Niillä voidaan kuitenkin myös edistää rakenteellisia uudistuksia, joita tarvitaan, jotta EU voisi selvitä kriisistä entistä vahvempana, ilman että vaarannetaan julkisen talouden pidemmän aikavälin kestävyyttä. Tästä syystä tässä elvytyssuunnitelmassa korostetaan erityisesti innovoinnin merkitystä ja EU:n investointitoiminnan muuttamista ympäristöystävällisemmäksi. EU voi toimia tällaisen ”älykkään” toiminnan liikkeellepanevana voimana yhdistämällä toimintalinjojaan ja varojaan ja avustaa näin jäsenvaltioita sellaisten investointien ylläpitämisessä tai etupainotteisessa toteuttamisessa, joilla luodaan työpaikkoja, lisätään kysyntää ja parannetaan Euroopan kykyä hyötyä globalisaatiosta.

Elvytyssuunnitelman strategisina tavoitteina on:

- virkistää kysyntää nopeasti ja vahvistaa kuluttajien luottamusta
- vähentää taloudellisen laskusuhdanteen inhimillisiä kustannuksia ja sen vaikutuksia heikoimmassa asemassa oleviin. Kriisi on vaikuttanut tai vaikuttaa moniin työntekijöihin ja heidän perheisiinsä. On mahdollista toteuttaa toimia, joilla hillitään työpaikkojen vähentymistä ja tuetaan työpaikkansa menettäneiden nopeata paluuta työmarkkinoille sen sijaan, että he jäisivät pitkäaikaistyöttömiksi.
- auttaa Eurooppaa valmistautumaan siihen, että talouskasvun palatessa siitä päästään hyötymään. Tämä edellyttää sitä, että Euroopan talous on sopusoinnussa kilpailukyvyyn ja tulevaisuuden tarpeiden mukanaan tuomien vaatimusten kanssa, kuten Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategiassa esitetään. Tämä tarkoittaa välttämättömien rakenteellisten uudistusten jatkamista, innovoinnin tukemista ja osaamistalouden kehittämistä.
- nopeuttaa siirtymistä vähäpäästöiseen talouteen. Näin Euroopalla olisi hyvät edellytykset toteuttaa strategiaansa, jolla pyritään rajoittamaan ilmastonmuutosta ja tukemaan energian toimitusvarmuutta. Tällä strategialla edistetään uusia teknologioita, luodaan uusia ympäristön parantamiseen liittyviä työpaikkoja ja tarjotaan uusia mahdollisuuksia nopeasti kasvavilla maailmanmarkkinoilla, mutta pidetään kansalaisten ja yritysten

¹ Tiedonanto 29. lokakuuta – KOM(2008) 706.

energiakustannukset hallinnassa sekä vähennetään Euroopan riippuvuutta ulkomaisesta energiasta.

Euroopan talouden elvytyssuunnitelmalla pyritään näihin tavoitteisiin

- hyödyntämällä synergiaetuja ja välttämällä kielteisiä heijastusvaikutuksia koordinoitun toiminnan avulla
- käyttämällä hyväksi kaikkia mahdollisia politiikan välineitä, finanssipolitiikkaa, rakenteellisia ja rahoitusmarkkinoiden uudistuksia sekä ulkoisia toimia
- varmistamalla, että välittömät toimet sekä EU:n keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteet ovat kaikilta osin keskenään johdonmukaisia
- ottamalla kattavasti huomioon ongelman maailmanlaajuinen luonne ja suunnittelemalla EU:n toimet siten, että ne muodostavat osan kansainvälisistä toimenpiteistä.

Tässä Euroopan talouden elvytyssuunnitelmassa ehdotetaan, että kriisiin reagoidaan suhdanteita tasaavalla makroekonomisella lähestymistavalla reaalitytöitä tukevan kunnianhimoisen toimenpidekokonaisuuden muodossa. Tavoitteena on välttää syvä taantuma. Suunnitelman perustana on vakaus- ja kasvusopimus sekä Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategia. Siihen kuuluu

- välittömiä finanssipoliittisia elvytystoimia, joiden määrä on 200 miljardia euroa (1,5 prosenttia EU:n BKT:stä). Tämä koostuu jäsenvaltioiden finanssipoliittisista elvytystoimista, joiden määrä on 170 miljardia euroa (noin 1,2 prosenttia EU:n BKT:stä), ja välittömiin toimiin myönnettävästä EU:n rahoituksesta, jonka suuruusluokka on 30 miljardia euroa (noin 0,3 prosenttia EU:n BKT:stä).
- joukko ensisijaisia toimia, jotka perustuvat Lissabonin strategiaan ja jotka on samalla kertaa suunniteltu mukauttamaan taloutta pitkän aikavälin haasteisiin. Näin toteutetaan edelleen rakenneuudistuksia, joiden tavoitteena on kiihdyttää mahdollista kasvua.

2. REAALITALOUDEN TUKEMINEN JA LUOTTAMUKSEN VAHVISTAMINEN

Koska kaikkien jäsenvaltioiden taloudet ovat pitkälle integroituneita yhteisten yhtenäismarkkinoiden ja lukuisien yhteisten toimintalinjojen myötä, kriisin käsittelyssä on yhdistettävä raha- ja luottopolitiikkaan liittyvät näkökohdat, finanssipolitiikka sekä Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategian toimet.

2.1. Rahapoliittiset olosuhteet ja luottoehdot

2.1.1. Euroopan keskuspankin ja muiden keskuspankkien tehtävä

Käsillä olevassa käännekohtassa rahapolitiikalla on ratkaisevan tärkeä merkitys. Koska inflaation odotetaan hidastuvan keskipitkällä aikavälillä, Euroopan keskuspankki (EKP) on jo laskenut euroalueen korkotasoa, ja samoin ovat omalta osaltaan tehneet muut EU:n keskuspankit. EKP on viestittänyt, että uudet koronalennukset ovat mahdollisia. EKP on jo osoittanut roolinsa merkityksen markkinoiden vakauttamisessa lainaamalla pankeille ja edistämällä likviditeettiä.

2.1.2. Pankkien tehtävä

Reaalitalouden ongelmat on aiheuttanut rahoitusmarkkinoiden epävakaus. Luotettava ja tehokas rahoitussektori on terveen ja kasvavan talouden edellytys. Sen vuoksi pankkijärjestelmän vakauttaminen on ensimmäinen askel kohti laskusuhdanteen pysäyttämistä ja nopean ja kestävä elpymisen edistämistä. EU:n on säilytettävä yhteinen määrätietoisuutensa vakauden ja luottamuksen palauttamiseksi yhä epävakaa rahoitussektorille ja edellytysten luomiseksi kestävälle talouden elpymiselle. Kriisi on paljastanut rahoitusmarkkinoiden nykyisessä hallintajärjestelmässä riskejä, jotka ovat muuttuneet tai voisivat muuttua todellisiksi ja systeemisiksi vakavien myllerrysten aikana. Vakauden palauttamiseksi ja Euroopan kansalaisten ja yritysten etujen suojaamiseksi uudistusten tahti säilytetään tulevana kuukausina ennallaan.

Nyt on kuitenkin olennaisen tärkeää, että pankit ryhtyvät jälleen hoitamaan tavanomaista tehtäväänsä likviditeetin lähteenä ja reaalitalouden investointien tukijana. Jäsenvaltioiden olisi käytettävä pankkialalle myönnettyä huomattavaa rahoitusapua edistääkseen paluuta tavanomaiseen lainanantotoimintaan ja varmistaakseen, että keskustason korkojen alennukset siirretään lainanottajille. Komissio jatkaa pankkisektorin tukemiseksi toteutettujen toimenpiteiden taloudellisten ja kilpailuun kohdistuvien vaikutusten seurantaa.

2.1.3. Euroopan investointipankin ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin tehtävä

Meneillään oleva kriisi edellyttää Euroopan investointipankkiryhmittä entistä määrätietoisempia toimia. EIP lisää vuosittaisia interventioitaan EU:ssa noin 15 miljardilla eurolla seuraavien kahden vuoden aikana. Koska tämä toiminnan lisääminen toteutetaan lainojen, pääoman, takausten ja riskinjakorahoituksen muodossa, se tuo mukanaan myös myönteistä vipuvaikutusta yksityisistä lähteistä saatavien lisäinvestointien muodossa. Kaiken kaikkiaan EIP:n ehdottama paketti auttaa saamaan käyttöön täydentävää yksityistä rahoitusta, joka tukee lisäinvestointeja kahden seuraavan vuoden aikana. Jotta EIP pystyy lisäämään rahoitustoimintaansa, jäsenvaltioiden olisi päätettävä ennen vuoden loppua EIP:n varantojen yhdistämisestä sen pääomapohjan vahvistamiseksi noin 60 miljardilla eurolla, mikä antaisi markkinoille erittäin näkyvän poliittisen signaalin ja parantaisi merkittävästi EIP:n antolainauskapasiteettia. Myös Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin odotetaan lisäävän nykyistä uusille jäsenvaltioille myöntämäänsä rahoitusta 500 miljoonalla eurolla vuosittain.

2.2. Finanssipolitiikka

Luottamuksen palautuminen riippuu EU:n kyvystä lisätä kysyntää hyödyntämällä finanssipolitiikkaa uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen tarjoaman joustavuuden rajoissa. Tämänhetkissä olosuhteissa finanssipolitiikalla on entistään suurempi merkitys talouden vakauttamisessa ja kysynnän ylläpitämisessä.

EU pystyy puolustautumaan odotettua kysynnän vähenemistä sekä sen investoinneille ja työllisyydelle mukanaan tuomia kielteisiä seurannaisvaikutuksia vastaan ainoastaan huomattavan elvytyspaketin avulla. Sen vuoksi komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot sopisivat välittömästi toteutettavasta koordinoitusta finanssipoliittisesta elvytyspaketista, jonka olisi oltava oikein ajoitettu, kohdennettu ja tilapäinen.

Vuoden 2009 kansallisten talousarvioiden puitteissa toteutettavien koordinoitujen finanssipoliittisten elvytystoimien olisi oltava 170 miljardia euroa eli 1,2 prosenttia EU:n BKT:stä, jotta Euroopan talouteen ja työllisyyteen saataisiin aikaan tuntuva myönteinen ja

nopea vaikutus automaattisten vakauttajien toiminnan lisäksi. Finanssipoliittisiin elvytystoimiin sisältyvät menot ja/tai veronhuojennukset olisi toteutettava vakaus- ja kasvusopimuksen tarjoaman jouston puitteissa, ja niillä olisi lujitettava Lissabonin strategiaan kuuluvia rakenteellisia uudistuksia. Näiden finanssipoliittisten elvytystoimien olisi oltava tilapäisiä. Jäsenvaltioiden olisi sitouduttava kääntämään julkisen talouden rahoitusaseman kehitys ja palaamaan keskipitkän aikavälin tavoitteissa määriteltyihin tavoitteisiin.

Finanssipoliittisten elvytystoimien vaikutuksen maksimoimiseksi niiden yhteydessä olisi otettava huomioon kunkin jäsenvaltion lähtökohdat. On selvää, etteivät kaikki jäsenvaltiot ole samanlaisessa asemassa. Niillä jäsenvaltioilla, jotka hyödynsivät hyviä aikoja kestävämmän julkisen talouden rahoitusaseman saavuttamiseksi ja kilpailuasemansa parantamiseksi, on nyt enemmän liikkumavaraa. Niissä erityisesti euroalueen ulkopuolisissa jäsenvaltioissa, joissa nyt on merkittävä ulkoinen ja sisäinen epätasapaino, finanssipolitiikalla olisi ensisijaisesti pyrittävä tällaisen epätasapainon korjaamiseen.

Nämä finanssipoliittiset elvytystoimet on suunniteltava hyvin, ja niiden on perustuttava seuraaviin periaatteisiin:

1) Niiden olisi oltava oikein ajoitettuja, tilapäisiä, kohdennettuja ja koordinoituja

Jäsenvaltioiden finanssipoliittisten elvytyspakettien olisi oltava

- *oikein ajoitettuja*, siten että niillä voidaan nopeasti tukea taloudellista toimintaa heikon kysynnän aikana, sillä viiveet toteutuksessa saattaisivat merkitä sitä, että finanssipoliittinen elvytys tulee vasta sitten, kun elpyminen on jo vauhdissa;
- *tilapäisiä*, siten että vältetään julkisen talouden rahoitusasemien pysyvä heikentyminen, joka vaarantaisi kestävyuden ja edellyttäisi lopulta rahoitusta pitkäaikaisten veronkorotusten kautta;
- *kohdennettuja* talouteen kohdistuviin haasteisiin (työttömyyden kasvu, tiukassa luottotilanteessa olevat yritykset/kotitaloudet jne. ja rakenteellisten uudistusten tukeminen), sillä näin maksimoidaan rajallisten julkisten varojen vakauttava vaikutus;
- *koordinoituja*, siten että myönteiset vaikutukset moninkertaistuvat ja taataan julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä.

2) Niissä olisi yhdistettävä tulo- ja menoinstrumentteja

Harkinnanvaraisilla julkisilla menoilla katsotaan yleisesti ottaen olevan lyhyellä tähtäimellä voimakkaampi myönteinen vaikutus kysyntään kuin veronleikkauksilla. Tämä johtuu siitä, että osa kuluttajista saattaa mieluummin säästää kuin kuluttaa, ellei veronleikkausten kesto ole rajoitettu. Jäsenvaltion tilanteen mukaan voidaan harkita seuraavia toimenpiteitä²:

- *Julkisilla menoilla* on lyhyellä tähtäimellä vaikutusta kysyntään. Toimenpiteet, jotka voidaan ottaa nopeasti käyttöön ja kohdistaa taantumasta erityisen paljon kärsiviin kotitalouksiin, näkyvät todennäköisesti lähes suoraan kulutuksessa – esimerkiksi tilapäisesti korotetut tulonsiirrot työttömille tai pienituloisille kotitalouksille taikka

² Tässä asiakirjassa esitettyihin ensisijaisiin aloihin liittyvien yleisten suositusten ja erityisten toimien yhteydessä on noudatettava sisämarkkinoita ja kilpailua koskevia sääntöjä, erityisesti valtiontukisääntöjä.

työttömyyskorvauksen keston tilapäinen pidentäminen. Tämä voidaan toteuttaa myös aikaistamalla julkisia investointeja hankkeisiin, jotka saattaisivat hyödyttää pk-yrityksiä ja tukea julkisen politiikan pitkän aikavälin tavoitteita kuten infrastruktuurin parantamista tai ilmastomuutoksen torjuntaa.

- *Takaukset ja tukilainat tämänhetkisen epätavallisen korkean riskipreemion kompensoimiseksi* voivat olla erityisen tehokkaita tilanteessa, jossa luottotilanne on yleisesti ottaen tiukka. Ne voivat auttaa selviämään lyhytaikaisen käyttöpääoman puutteesta, joka on tälle hetkellä monen yrityksen ongelmana.
- *Hyvin suunnitellut taloudelliset kannustimet*, joilla on tarkoitus nopeuttaa talouksien mukautumista ilmastomuutoksen tapaisiin pitkän aikavälin haasteisiin (esimerkiksi energiatehokkuutta koskevat kannustimet).
- *Verojen ja sosiaaliturvamaksujen leikkaukset*: työnantajien sosiaaliturvamaksujen alentamisella voi olla myönteinen vaikutus työpaikkojen säilymiseen ja syntymiseen, kun taas työtulojen verotuksen alentamisella voidaan tukea erityisesti matalapalkkaisten työntekijöiden ostovoimaa.
- Yleisen arvonlisäverokannan *tilapäiset alennukset* on mahdollista ottaa käyttöön nopeasti, ja ne voivat merkitä finanssipoliittista elvytystä kulutuksen tukemiseksi.

3) Niitä olisi toteutettava vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa

Finanssipolitiikkaa olisi toteutettava vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa, jotta toimilla olisi yhteinen ja uskottava kehys. Sopimuksen vuonna 2005 toteutetun tarkistuksen ansiosta suhdanteet voidaan nyt ottaa paremmin huomioon samalla kun budjettikuria tiukennetaan keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Näin luotu toimintakehys on hyvinä aikoina vaativampi, mutta tarjoaa huonoina aikoina enemmän joustoa. Nyt vallitsevissa poikkeuksellisissa olosuhteissa, joissa rahoitusalan kriisiin yhdistyy talouden taantuma, on perusteltua keventää EU:n jäsenvaltioiden finanssipolitiikkaa koordinoitusti. Tämä saattaa joissakin jäsenvaltioissa johtaa siihen, että alijäämän viitearvo, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen, ylittyy. Niissä jäsenvaltioissa, joissa alijäämän katsotaan muodostuvan liialliseksi, on toteutettava korjaustoimia sitä mukaa kuin talous elpyy. Tämä on täysin vakaus- ja kasvusopimuksen menettelyjen mukaista. Niiden avulla varmistetaan, että liiallinen alijäämä korjataan aikanaan ja turvataan siten julkisen talouden rahoitusasemien kestävyys pitkällä aikavälillä.

Vakaus- ja kasvusopimusta on siis sovellettava harkitusti, jotta voidaan varmistaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittisten strategioiden uskottavuus. Niiden jäsenvaltioiden, jotka toteuttavat suhdanteita tasaavia toimenpiteitä, olisi esitettävä tarkistettu vakaus- tai lähentymisohjelma joulukuun 2008 loppuun mennessä. Tarkistetussa ohjelmassa on selostettava, millä tavoin jäsenvaltiot pyrkivät korjaamaan julkisen talouden heikentymisen ja turvaamaan talouden kestävyuden pitkällä aikavälillä. Komissio arvioi näitä finanssipoliittisia elvytystoimia ja vakaus- ja lähentymisohjelmia päivitettyjen ennusteiden pohjalta ja antaa ohjeita oikeanlaisen finanssipolitiikan virityksen toteuttamiseksi seuraavien tavoitteiden mukaisesti:

- on varmistettava, että alijäämää lyhyellä aikavälillä lisäävät toimenpiteet ovat sellaisia, että kehitys voidaan myöhemmin kääntää
- on kehitettävä finanssipolitiikan päätöksentekoa keskipitkällä aikavälillä vahvistamalla kansallisia finanssipolitiikan sääntöjä ja puitteita

- on varmistettava julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä erityisesti toteuttamalla uudistuksia, jotka vähentävät väestön ikääntymisestä aiheutuvia menoja.

4) Niitä olisi täydennettävä rakenneuudistuksilla, jotka edistävät kysyntää ja parantavat talouden häiriönsietokykyä

Vaikka kasvua ja työllisyyttä onkin viipymättä tuettava lyhyellä aikavälillä ennen muuta raha- ja finanssipoliittisin elvytystoimin, kattavan elvytys suunnitelman tulee sisältää myös kunkin jäsenvaltion tarpeisiin räätälöity kunnianhimoinen **rakenneuudistusohjelma**, jonka avulla ne voivat selviytyä kriisistä entistä vahvempina. Rakenneuudistuksia tarvitaan muun muassa siksi, että jotkin niistä voivat osaltaan tukea kokonaiskysyntää lyhyellä aikavälillä. Lisäksi niiden avulla voidaan puuttua eräisiin vallitsevan kriisin taustatekijöihin ja vahvistaa talouden mukautumiskykyä, mikä on tarpeen, jotta elpyminen voisi tapahtua nopeasti.

Kestävä ja joustava talous auttaa lieventämään talouskriisin kielteisiä vaikutuksia. Lissabonin strategian avulla on jo vahvistettu Euroopan talouden perusteita, ja strategiaan sisältyvät rakenneuudistukset voisivat sopivasti muokattuina olla tarkoituksenmukainen lyhyen aikavälin toimenpide, jonka avulla talouden kestävyyttä ja joustavuutta voitaisiin edelleen lisätä. Jäsenvaltioiden olisikin harkittava seuraavien toimenpiteiden toteuttamista:

- *Kuluttajien ostovoiman ylläpitäminen parantamalla markkinoiden toimintaa:* parantamalla keskeisten markkinoiden toimintaa voidaan ylläpitää kysyntää ja auttaa alentamaan hintoja, mikä tukee kotitalouksien ostovoimaa.
- *Kilpailukykyongelmien ratkaiseminen välittömästi:* inflaation ja kilpailukykyongelmien kanssa kamppailevissa jäsenvaltiossa on viipymättä toteutettava toimenpiteitä, jotka vahvistavat yhteyttä palkkojen määritysmekanismin ja tuottavuuskehityksen välillä.
- *Työllisyyden tukeminen ja työvoiman siirtymisen helpottaminen:* nykyisten työmarkkinoiden suurimpana haasteena on välttää tarpeettomat työvoiman vähennykset niillä teollisuudenaloilla, joilla ilmenee tilapäisiä lyhyen aikavälin kysyntähäiriöitä. Häiriöt olisi pyrittävä korjaamaan ottamalla käyttöön joustavampia työaikajärjestelyjä tai tehostamalla työvoimapalveluja.
- *Yritysten hallintorasituksen vähentäminen.* Tällaisten uudistusten avulla voidaan lisätä tuottavuutta ja parantaa kilpailukykyä. Toimenpiteet on voitava panna täytäntöön nopeasti, ja niiden avulla on edelleen pyrittävä muun muassa lyhentämään yrityksen perustamiseen kuluvaa aikaa.

2.3. Toimenpiteet Lissabonin strategian neljällä painopistealalla

Talouden elvyttämissuunnitelmasta olisi pyrittävä saamaan mahdollisimman suuri hyöty, jotta voidaan saavuttaa sille asetetut ihmisten suojelemista koskevat tavoitteet. Kriisistä huolimatta on pidettävä mielessä EU:n pitkän aikavälin tavoitteet ja tarve investoida tulevaisuuteen. Tätä varten finanssipoliittiset elvytystoimet olisi sidottava tiukasti Lissabonin strategian neljään painopistealaa (osaava työvoima, yritysten toimintaympäristö, infrastruktuuri ja energia, tutkimus ja innovointi, kuten tässä jaksossa esitetään. Komissio antaa kullekin jäsenvaltiolle tätä varten 16. joulukuuta 2008 vuotuisen Lissabon-paketin yhteydessä yksilöllisen raportin, joka sisältää suositusehdotuksia.

Yhdistämällä oikealla tavalla EU:n politiikkaa ja rahoitusta voidaan lisätä investointeja keskeisillä aloilla ja ohjata EU:ta kohti kestävä vaurautta. Yhtä tärkeää on luoda vakaa ja ennustettavissa oleva toimintakehys, jotta voidaan lujittaa luottamusta, helpottaa investointien toteuttamista ja pyrkiä löytämään yhteisiin ongelmiin edullisimmat ratkaisut. Osa tässä jaksossa kuvatuista toimista on tarkoitus toteuttaa ohjaamalla EU:n rahoitusta etupainotteisesti, jotta voidaan vaikuttaa suoraan finanssipoliittisiin elvytystoimiin ja tukea jäsenvaltioita kansallisten politiikkojen toteuttamisessa. Toisten toimien avulla taas pyritään parantamaan tulevaisuuden investointiolosuhteita, vähentämään hallintorasitusta ja tukemaan innovaatioita. Kaiken kaikkiaan toimet muodostavat yhtenäisen toimenpidepaketin: niiden budjettivaikutuksissa olisi otettava huomioon edellisessä jaksossa esitetyt periaatteet.

2.3.1. Turvataan työllisyys ja tuetaan yrittäjyyttä

Ensisijaisena tavoitteena on oltava kansalaisten suojaaminen rahoitusalan kriisin vakavimmilta vaikutuksilta. Kansalaisyhteiskunnan kriisi kohdistuu ensimmäiseksi, olivatpa kyseessä sitten työntekijät, kotitaloudet tai yrittäjät. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä aktiivisesti yhteistyötä työmarkkinaosapuolten kanssa toteuttaessaan toimia työllisyyteen ja yhteiskuntaan kohdistuvien finanssikriisin vaikutusten hillitsemiseksi.

a) Osaava työvoima

Aktiiviseen osallistamiseen ja joustavaan työsuhteturvaan liittyvien politiikkojen täytäntöönpano, jossa keskitytään työvoiman aktivointiin, uudelleen koulutukseen ja taitojen päivittämiseen, on ensisijaisen tärkeää, jotta voidaan edistää työllistymismahdollisuuksia, turvata työpaikkansa menettäneiden työntekijöiden nopea paluu työmarkkinoille ja välttää pitkäaikaistyöttömyys. Tässä yhteydessä tarvitaan myös asianmukaista sosiaalista suojelua, joka kannustaa työntekoon, mutta säilyttää kuitenkin ostovoiman.

1. Käynnistetään laaja EU:n työllisyystukialoite

a) Komissio esittää, että Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) myönnettävän tuen sääntöjä yksinkertaistetaan ja ennakkomaksuja lisätään vuoden 2009 alusta alkaen niin, että jäsenvaltiot saavat suunniteltua aikaisemmin käyttöönsä jopa 1,8 miljardia euroa seuraavia tarkoituksia varten:

- Joustavaan työsuhteturvaan liittyvien strategioiden yhteydessä olisi nopeasti **tehostettava** etenkin matalan taitotason työntekijöille suunnattuja **aktiivintohjelmia**, joihin kuuluu henkilökohtainen neuvonta, intensiivinen (uudelleen)koulutus, oppisopimuskoulutus, tuettu työllistäminen sekä avustukset itsenäistä ammatinharjoittamista ja yritysten perustamista varten.
- Jäsenvaltioiden olisi kohdennettava ohjelmansa uudelleen **keskittämällä tuki kaikkein heikoimmassa asemassa oleville ryhmille** ja tarvittaessa rahoitettava hankkeita tänä aikana kokonaan yhteisön varoin.
- Olisi parannettava osaamisen edistämisen seurantaa ja **ammattitaitoisen työvoiman ja työpaikkojen kohtaamista** sekä taitojen kehittämistä olemassa olevia ja tulevia työtilaisuuksia silmällä pitäen; näitä toimia toteutetaan tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten, julkisten työvoimapalvelujen ja yliopistojen kanssa.

Komissio ehdottaa, että ESR:n menot ohjelmoidaan uudelleen yhteistyössä

jäsenvaltioiden kanssa niin, että ensisijaiset tavoitteet voidaan saavuttaa.

b) Komissio ehdottaa myös **Euroopan globalisaatiorahaston** sääntöjen tarkistamista niin, että sen avulla voidaan toteuttaa nopeammin toimia keskeisillä aloilla joko myöntämällä yhteisrahoitusta irtisanotuille tarjottavaan koulutukseen ja työssäoppimismahdollisuuksiin tai sellaisen ammattitaitoisen työvoiman säilyttämiseen työmarkkinoilla, jota tarvitaan taas sitten kun talouden elpyminen alkaa. Komissio tarkastelee rahaston käytettävissä olevia määrärahoja uudelleen tarkistettujen sääntöjen täytäntöönpanon edellyttämällä tavalla.

2. Lisätään työvoiman kysyntää

- Jäsenvaltioiden olisi harkittava **työnantajan sosiaaliturvamaksujen keventämistä alimmissa palkkaluokissa, jotta voidaan lisätä matalan osaamistason työntekijöiden työllistettävyyttä**. Jäsenvaltioiden olisi myös harkittava sellaisten innovatiivisten ratkaisujen käyttöönottoa, joita on jo kokeiltu menestyksekkäästi eräissä EU:n jäsenvaltioissa (esim. kotitaloustyötä ja lastenhoitoa varten tarkoitetut palvelusetelit, tilapäinen rekrytointituki muita heikommassa asemassa oleville työntekijäryhmille).
- Neuvoston pitäisi vahvistaa vielä ennen kevään 2009 Eurooppa-neuvostoa direktiiviehdotus, jonka mukaan **tiettyihin erityisen työvaltaisiin palveluihin voitaisiin soveltaa alennettua arvonlisäverokantaa pysyvästi**.

b) Yritysten toimintaympäristö

Kohtuuhintaisen rahoituksen riittävä saatavuus on edellytys yksityisen sektorin investoinneille, kasvulle ja työpaikkojen luomiselle. Jäsenvaltioiden on käytettävä niillä olevaa vipuvaikutusta antamalla pankkialalle merkittävää taloudellista tukea sen varmistamiseksi, että pankit jatkavat tavanomaista lainanantotoimintaansa. EU:n ja jäsenvaltioiden on toteutettava pienten yritysten ja yrittäjyyden tukemiseksi kiireellisesti toimia, joilla vähennetään huomattavasti pk-yritysten ja mikroyritysten hallinnollisia rasitteita, erityisesti nopeuttamalla komission asiaa koskevien ehdotusten käsittelyä. Tämän vuoksi eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva *Small Business Act* -aloite olisi myös pantava täytäntöön mahdollisimman nopeasti.

EU:n valtiontukisäännöt antavat jäsenvaltioille useita mahdollisuuksia myöntää taloudellista tukea yrityksille, alueille ja työntekijöille/työttömille sekä lisätä kysyntää. Samalla näillä säännöillä taataan yhtäläiset toimintaedellytykset ja varmistetaan, että valtiontukia käytetään EU:n tavoitteiden kuten T&K:n, innovaatiotoiminnan, tieto- ja viestintätekniikan, liikenteen ja energiatehokkuuden tukemiseksi ja ettei tuilla vääristetä kohtuuttomasti kilpailua suosimalla tiettyjä yrityksiä tai tuotannonaloja. Vallitsevissa poikkeuksellisissa olosuhteissa rahoituksen saatavuus on suuri huolenaihe yrityksille. Komissio aikookin laatia väliaikaiset suuntaviivat, joissa sallitaan valtiontuki lainoille (ks. jäljempänä).

3. Parannetaan yritysten mahdollisuuksia rahoituksen saantiin

- **Euroopan investointipankki EIP on varannut 30 miljardia euroa pk-yritysten lainoihin**, mikä merkitsee 10 miljardin euron kasvua verrattuna sen tavanomaiseen lainanantoon tällä osa-alueella.
- EIP myös lisää miljardilla eurolla vuodessa **lainanantoaan keskisuurille yrityksille**,

jotka ovat keskeisessä asemassa EU:n taloudessa. Lisäksi EIP myöntää miljardi euroa Euroopan investointirahastolle (EIR) välirahoitusvälinettä varten.

- Jäsenvaltioiden auttamiseksi komissio laatii **yksinkertaistamispaketin**, jonka tarkoituksena on erityisesti **nopeuttaa valtiontukea koskevaa päätöksentekoa**. Kaikki valtiontuki olisi ohjattava horisontaalisten ohjelmien kautta, joiden tavoitteena on edistää Lissabonin tavoitteita, erityisesti tutkimusta, innovaatioita, koulutusta, ympäristönsuojelua ja varsinkin puhtaita teknologioita, liikennettä ja energiatehokkuutta. Komissio **antaa jäsenvaltioille väliaikaisesti luvan helpottaa yritysten rahoituksen saantia** tuetuilla takauksilla ja tukilainoilla, joita myönnetään investoinneille sellaisiin tuotteisiin, jotka ylittävät EU:n ympäristönormit³.

4. Vähennetään hallinnollisia rasitteita ja edistetään yrittäjyyttä

Small Business Act -aloitteen pohjalta ja jotta voitaisiin **vähentää merkittävästi yritysten hallinnollisia rasitteita**, parantaa yritysten kassavirtaa ja auttaa useampia henkilöitä ryhtymään yrittäjiksi, EU:n ja jäsenvaltioiden olisi

- varmistettava, että yrityksen **perustaminen** on kaikkialla EU:ssa mahdollista kolmessa päivässä ilman kustannuksia ja että ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen liittyvät muodollisuudet voidaan hoitaa yhden pisteen kautta
- poistettava **mikroyritysten** velvollisuus laatia tilinpäätös (näiden yritysten arvioidut säästöt ovat seitsemän miljardia euroa vuodessa) ja rajattava yksityisen eurooppayhtiön pääomavaatimus yhteen euroon
- nopeutettava **yksityisen eurooppayhtiön** sääntöjä koskevan ehdotuksen hyväksyntää, jotta niillä voidaan vuoden 2009 alkupuolelta helpottaa pk-yritysten rajat ylittäviä liiketoimintoja ja mahdollistaa se, että kyseisiin yrityksiin sovelletaan samoja sääntöjä kaikkialla EU:ssa
- varmistettava, että viranomaiset **maksavat tavara- ja palvelulaskunsa**, myös pk-yrityksille, kuukauden kuluessa maksuvalmiuden parantamiseksi ja hyväksyvät sähköiset laskut paperilaskujen ohella (tämä voisi pienentää kustannuksia jopa 18 miljardia euroa); kaikki julkisten laitosten rästissä olevat maksut olisi myös hoidettava
- pienennettävä jopa 75 prosenttia **patenttihakemuksista** ja patenttien voimassa pitämisestä perittäviä maksuja ja puolitettava EU:n tavaramerkistä aiheutuvat kustannukset.

³

Tämä toteutetaan nostamalla riskipääomaa koskeva nykyinen 1,5 miljoonan euron safe harbour -raja 2,5 miljoonaan euroon ja antamalla tietyin edellytyksin ja tietyihin enimmäismääriin asti lupa a) myöntää tukea lainatakauksiin tietyille yrityksille, joilla on vaikeuksia saada lainoja ja b) myöntää tukea, joka on enintään 50 prosenttia (pk-yritysten tapauksessa) ja 25 prosenttia (suurten yritysten tapauksessa) sellaisten lainojen viitekorosta, joilla rahoitetaan investointeja sellaisten tuotteiden valmistukseen, jotka täyttävät etuajassa tai ylittävät ympäristönsuojelun tasoa parantavat uudet yhteisön normit, jotka eivät vielä ole voimassa.

2.3.2 Tulevaisuusinvestointien jatkaminen

Edessämme on suuri rakenteellinen muutos, jossa siirrymme vähän hiilidioksidipäästöjä synnyttävään talouteen. Tämä tarjoaa EU:lle mahdollisuuden, joka luo uusia yrityksiä, uusia teollisuudenaloja ja miljoonia uusia hyvin palkattuja työpaikkoja. Kaikkien toimialojen osallistuminen on välttämätöntä: esimerkiksi yhteisen maatalouspolitiikan tarkistuksesta juuri tehdyssä päätöksessä varataan 3 miljardia euroa ilmastoystävällisiin investointeihin maaseudun kehittämisen alalla. Lyhyen aikavälin toimet voivat tässä yhteydessä johtaa niin välittömiin kuin pysyviin etuihin unionille. Investointien nopeuttamiseksi komissio aikoo selventää oikeudellista kehystä, jota sovelletaan suuria infrastruktuuri- ja tutkimusinvestointeja koskeviin julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimuksiin, helpottaakseen tätä yhteisrahoitusmuotoa.

c) Infrastruktuuri ja energia

Hyödyn maksimoimiseksi ja kustannusten minimoimiseksi on tärkeää, että käytetään mahdollisuudet energiatehokkuuden parantamiseksi esimerkiksi rakennuksissa, valaistuksessa, jäähdytys- ja lämmitysjärjestelmissä sekä muilla tekniikan aloilla kuten ajoneuvo- ja konetekniikassa. Kotitaloudet ja yritykset voivat lyhyellä aikavälillä hyötyä suurista myönteisistä vaikutuksista.

Samanaikaisesti Euroopan on nopeutettava infrastruktuuri-investointeja, erityisesti investointeja ympäristöystävällisiin liikennemuotoihin, jotka ovat osa Euroopan laajuisia verkkoja, huippunopeisiin tieto- ja viestintäverkkoihin, energian liitännäverkkoihin sekä yleiseurooppalaisiin tutkimusinfrastruktuureihin. Infrastruktuuri-investointien nopeuttaminen lieventää vaikutuksia rakennusalaan, jonka kasvu on useimmissa jäsenvaltioissa hidastumassa voimakkaasti, ja lisäksi se parantaa Euroopan mahdollisuuksia kestäväan kasvuun pitemmällä aikavälillä. Erityisesti energia-alalla useat Euroopan laajuiset korkean profiilin hankkeet auttaisivat parantamaan energian toimitusvarmuutta EU:ssa ja liittämään useampia jäsenvaltioita Euroopan sähköverkkoon.

5. Nopeutetaan Euroopan infrastruktuurin uudistusinvestointeja

- Ainakin kahden seuraavan vuoden aikana on epätodennäköistä, että **EU:n talousarviossa** käytetään koko rahoituskehyksessä vahvistettu määrä. Sen vuoksi komissio ehdottaa, että vuosina 2009 ja 2010 käytetään ylimääräiset **viisi miljardia euroa Euroopan laajuisia energian liitännäverkkoja ja laajakaistainfrastruktuuria koskeviin hankkeisiin**. Jotta tämä olisi mahdollista, neuvoston ja parlamentin olisi suostuttava tarkistamaan rahoituskehystä nykyisen talousarvion rajoissa.
- Koheesiopolitiikkaan on varattu vuosiksi 2007–2013 yli 347 miljardin euron määrärahat, mikä merkitsee huomattavaa tukea jäsenvaltioiden ja alueiden julkisille investoinneille. Vaarana on kuitenkin, että kansallisiin talousarvioihin kohdistuva paine hidastaa suunniteltuja investointeja. Jotta taloutta voitaisiin piristää välittömästi, **rakennerahastojen määrärahojen käyttöä olisi nopeutettava**. Tätä varten
 - komissio ehdottaa ohjelmien ennakkorahoituksen lisäämistä, jotta käytettävissä oleva 4,5 miljardia euroa saadaan käytetyksi aikaisemmin vuonna 2009
 - jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä käytettävissä olevaa joustavuutta ja

aikaistettava hankkeiden rahoitusta lisäämällä yhteisön rahoitusosuutta

- komissio ehdottaa useita muita toimia, joiden tarkoituksena on aikaistaa suurten investointihankkeiden toteuttamista. Se pyrkii näillä toimilla helpottamaan rahoitusjärjestelyvarojen käyttöä, yksinkertaistamaan tuensaajille maksettavien ennakkojen käsittelyä ja lisäämään mahdollisuuksia tukikelpoisten menojen kattamiseksi maksettavien kiinteämääräisten korvausten käyttöön kaikessa rahoituksessa.

Komissio korostaa tarvetta hyväksyä nämä ehdotukset ajoissa.

- Komissio käynnistää maaliskuun 2009 loppuun mennessä 500 miljoonan euron ehdotuspyynnön, joka koskee **Euroopan laajuisia liikennehankkeita**. Näillä varoilla rahoitettavat rakennustyöt alkaisivat ennen vuoden 2009 loppua. Tämä aikaistaisi sellaisten olemassa olevien varojen käyttöä, jotka olisi jaettu uudelleen Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevan monivuotisen ohjelman väliarvioinnin yhteydessä vuonna 2010.
- Samalla **EIP lisää** enintään kuudella miljardilla eurolla vuodessa **rahoitusta**, jota se myöntää ilmastonmuutoksen, energiavarmuuden ja infrastruktuuri-investointien alalla. Se myös nopeuttaa kahden komission kanssa yhdessä kehitetyn innovatiivisen rahoitusvälineen toteuttamista. Kyseiset välineet ovat riskinjakorahoitusväline T&K:n tukemiseksi ja Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevien hankkeiden lainavakuusväline, jolla kannustetaan yksityisen sektorin suurempaa osallistumista hankkeisiin.
- **Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki enemmän kuin kaksinkertaistaa toimensa, jotka liittyvät energiatehokkuuteen, ilmastonmuutoksen lieventämiseen sekä kuntien ja muiden infrastruktuuripalvelujen rahoitukseen.** Tämä voisi johtaa yksityisen sektorin rahoituksen kanssa viiden miljardin euron investointeihin.

6. Parannetaan rakennusten energiatehokkuutta

Jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten olisi yhdessä ryhdyttävä kiireellisiin toimiin asuntojen ja julkisten rakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi ja ympäristömyötäisten tuotteiden nopean käyttöönoton edistämiseksi.

- Jäsenvaltioiden olisi asetettava vaativia tavoitteita sen varmistamiseksi, että julkiset rakennukset ja niin yksityinen kuin sosiaalinen asuntotuotanto täyttävät tiukimmat eurooppalaiset **energiatehokkuutta** koskevat normit, ja edellytettävä rakennusten säännöllistä energiasertifiointia. Kansallisten tavoitteiden saavuttamisen helpottamiseksi jäsenvaltioiden olisi harkittava energiatehokkaiden rakennusten kiinteistöveron alentamista. Komissio on juuri esittänyt ehdotuksia⁴, jotka koskevat rakennusten energiatehokkuuden parantamista, ja se kehottaa neuvostoa ja parlamenttia asettamaan niiden hyväksymisen etusijalle.
- Lisäksi jäsenvaltioiden olisi **tarkistettava rakennerahastojen** toimintaohjelmiensa **rahoitussuunnitelmia** ja osoitettava niissä enemmän varoja energiatehokkuutta

⁴

KOM(2008) 755, 13.11.2008.

parantaviin investointeihin, myös sosiaalisen asuntotuotannon rahoituksessa. Mahdollisuuksien lisäämiseksi komissio ehdottaa rakennerahastoasetuksiin muutosta, joka tukee tätä toimenpidettä, ja korostaa muutosten aikaisen hyväksynnän tarvetta.

- Komissio tekee EIP:n ja useiden kansallisten kehityspankkien kanssa yhteistyötä **energia-, ilmastomuutos- ja infrastruktuurirahaston 2020** perustamiseksi. Rahastosta myönnetään oman pääoman ehtoista rahoitusta ja välirahoitusta.
- Komissio kehottaa jäsenvaltioita ja alan toimijoita kehittämään viipymättä **innovatiivisia rahoitusmalleja**, esimerkiksi malleja, joissa kunnostustyöt rahoitetaan useiden vuosien aikana lyhennyksillä, jotka perustuvat säästöihin energialaskuissa.

7. Edistetään ympäristömyötäisten tuotteiden nopeaa käyttöönottoa

- Komissio aikoo ehdottaa **alennettuja arvonlisäveroja ympäristömyötäisille tuotteille** ja palveluille tarkoituksena parantaa erityisesti rakennusten energiatehokkuutta. Se kannustaa jäsenvaltioita tarjoamaan kuluttajille lisäkannustimia, joilla edistetään ympäristöystävällisten tuotteiden kysyntää.
- Lisäksi jäsenvaltioiden olisi nopeasti **pantava täytäntöön ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset** ulkoisten teholähteiden, valmiustilan ja lepotilan sähkönkulutuksen, tv-sovittimien ja loistelamppujen osalta.
- Komissio aikoo ensi tilassa laatia toimenpiteitä, jotka koskevat **muita tuotteita, jotka tarjoavat erittäin merkittäviä mahdollisuuksia energiansäästöihin**, kuten televisiota, kodin valaistus, jääkaapit ja pakastimet, pesukoneet, lämmityskattilat ja ilmastointilaitteet.

d) Tutkimus ja innovointi

Finanssikriisi ja sitä seurannut rahoitustilanteen kiristymisen sekä julkisella että yksityisellä sektorilla saattaa johtaa siihen, että osaa suunnitelluista T&K- ja koulutusinvestoinneista lykätään tai supistetaan merkittävästi, kuten tapahtui edellisen Eurooppaa koetelleen laskusuhdanteen aikana. Jälkeenpäin voidaan todeta, että tällaisten päätösten seurauksena menetettiin suuret määrät pääomaa ja tietämystä, mikä vaikutti erittäin kielteisesti keskipitkän ja pitkän aikavälin kasvu- ja työllisyysnäkyymiin Euroopassa. Sekä Euroopassa että sen ulkopuolella oli tuolloin kuitenkin myös maita, jotka suhtautuivat tilanteeseen kaukonäköisesti kasvattamalla T&K- ja koulutusmenojaan taloudellisesti vaikeina aikoina. Näin nämä maat loivat perustan vahvalle asemalleen innovaatiotoiminnassa.

8. Lisätään T&K-, innovaatio- ja koulutusinvestointeja

Jäsenvaltioiden ja yksityisen sektorin olisi lisättävä suunnitteilla olevia koulutus- ja T&K-investointeja (**kansallisten T&K-tavoitteidensa** mukaisesti) tukeakseen kasvua ja parantaakseen tuottavuutta. Niiden olisi myös pohdittava, miten **yksityisen sektorin T&K-investointeja voitaisiin lisätä**, esimerkiksi tarjoamalla verokannustimia tai avustuksia ja/tai tukia. Jäsenvaltioiden olisi jatkettava investointeja koulutuksen laadun parantamiseksi.

9. Kehitetään puhtaita teknologioita rakennus- ja autoteollisuutta varten

Tukeakseen **teollisuuden innovaatioita** etenkin **rakennus- ja autoteollisuudessa**, joissa

kysyntä on viime aikoina supistunut finanssikriisin seurauksena jyrkästi ja jotka lisäksi kohtaavat merkittäviä haasteita siirtyessään vihreään talouteen, komissio ehdottaa **kolmen, julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhön perustuvan merkittävän aloitteen käynnistämistä:**

- **Autoteollisuuden alalla** on tarkoitus käynnistää **vähäpäästöisiä ajoneuvoja koskeva eurooppalainen aloite**. Aloitteeseen kuuluu tutkimus, joka kattaa laajalti erilaiset teknologiat ja älykkäät energiainfrastruktuurit, jotka ovat välttämättömiä ratkaisevan edistyksen saavuttamiseksi uusiutuvien ja saastuttamattomien energialähteiden käytön, turvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden osa-alueilla. Yhteistyöhankkeen rahoittamiseen osallistuvat yhteisö, EIP, teollisuus ja jäsenvaltiot, ja sitä varten varataan vähintään 5 miljardia euroa. Tarkoituksena on, että EIP tarjoaa kustannuspohjaisia lainoja ajoneuvojen valmistajille ja toimittajille etenkin sellaisten investointien rahoittamiseksi, joilla parannetaan turvallisuutta ja vähennetään ajoneuvojen ympäristövaikutuksia. Tällaisia investointikohteita ovat esimerkiksi sähköautot. Aloitteen olisi sisällettävä myös kysyntäpuolen toimenpiteitä, joihin kuuluvat esimerkiksi vähäpäästöisistä ajoneuvoista jäsenvaltioissa kannettavien rekisteröinti- ja käyttöverojen alentaminen sekä toimet vanhojen ajoneuvojen romuttamiseksi. Lisäksi komissio aikoo tukea vähäpäästöisten linja-autojen ja muiden ajoneuvojen yhteishankinnoista vastaavan, alueellisten ja paikallisten viranomaisten hankintaverkoston luomista sekä nopeuttaa CARS21-aloitteen toteuttamista.
- **Rakennusallalla** on tarkoitus toteuttaa **energiatehokkaita rakennuksia koskeva eurooppalainen aloite**, jolla edistetään ympäristöystävällisten teknologioiden sekä energiatehokkaiden järjestelmien ja materiaalien kehittämistä uusia ja korjattavia rakennuksia varten. Tavoitteena on vähentää rakennusten energiankulutusta ja hiilidioksidipäästöjä ratkaisevasti⁵. Sääntely ja standardointi olisi otettava tärkeäksi osaksi aloitetta. Aloitteeseen kuuluu myös alueellisten ja paikallisten viranomaisten hankintaverkoston perustaminen. Tätä yhteistyöaloitetta varten varataan arviolta 1 miljardi euroa. Sitä tuetaan lisäksi erityistoimilla, joita koskevat ehdotukset sisältyvät toimeen 5 (infrastruktuuri) ja toimeen 6 (energiatehokkuus).
- **Teknologian käyttöä valmistusteollisuudessa on tarkoitus lisätä aloitteella, joka koskee tulevaisuuden tehtaita**. Tavoitteena on auttaa EU:ssa toimivia kaikkien alojen valmistajia ja etenkin pk-yrityksiä mukautumaan maailmanlaajuisiin kilpailupaineisiin laajentamalla EU:n valmistusteollisuuden teknologiapohjaa. Tätä varten on kehitettävä ja otettava käyttöön tulevaisuuden tekniikoita, joihin kuuluvat mm. muunneltavien koneiden ja teollisuusprosessien suunnittelutekniikat, tieto- ja viestintätekniikat sekä kehittyneet materiaalit. Tätä aloitetta varten varataan arviolta 1,2 miljardia euroa.

10. Nopea internetyhteys kaikille

Nopeilla internetyhteyksillä edistetään teknologian nopeaa leviämistä, mikä puolestaan luo kysyntää innovatiivisille tuotteille ja palveluille. Tämän nykyajan infrastruktuurin rakentaminen Eurooppaan on yhtä tärkeää kuin rautateiden rakentaminen oli 1800-luvulla. Jotta Euroopan johtoasemaa kiinteän ja langattoman verkon viestinnässä voitaisiin vahvistaa ja merkittävää lisäarvoa tarjoavien palveluiden kehittämistä vauhdittaa, komission ja jäsenvaltioiden olisi yhteistyössä sidosryhmien kanssa laadittava

⁵ Rakennusten osuus energiankulutuksesta on nykyisin 40 prosenttia.

laajakaistaverkkostrategia, jolla nopeutetaan nykyisten verkkojen parantamista ja niiden kattavuuden laajentamista. Strategiaa tuetaan julkisin varoin, jotta laajakaistayhteys voitaisiin tarjota myös alueilla, joilla nykyiset palvelut eivät ole riittäviä tai joilla kustannukset ovat suuret ja joilla markkinat eivät pysty takaamaan tarjontaa. Tavoitteena olisi oltava, että nopeiden internetyhteyksien kattavuus on 100 prosenttia vuoteen 2010 mennessä. Jäsenvaltioiden olisi, myös parantaakseen nykyisten verkkojen suorituskykyä, edistettävä kilpailukykyä tukevia investointeja kuituverkkoihin ja hyväksyttävä komission ehdotukset, jotka koskevat taajuuksien vapauttamista langatonta laajakaistaverkkoa varten. Komissio aikoo vuosina 2009 ja 2010 kanavoida edellä kuvatussa toimessa 5 mainituista varoista 1 miljardin euron verran lisärahoitusta näitä verkkoinvestointeja varten.

3. TAVOITTEENA MAAILMANLAAJUISET RATKAISUT

EU:n tämänhetkiset haasteet liittyvät maailmanlaajuisiin makrotaloudellisiin haasteisiin, joita käsiteltiin Washingtonissa äskettäin pidetyssä rahoitusmarkkinoita ja maailmantaloutta käsitelleessä huippukokouksessa. Tämä Euroopan talouden elvytyssuunnitelma on osa EU:n toimia, joilla pyritään tiivistämään kansainvälistä makrotaloudellista yhteistyötä, myös niiden maiden osalta, joiden talous kasvaa nopeasti. Näiden toimien tavoitteena on palauttaa kasvu, estää kielteiset heijastusvaikutukset ja tukea kehitysmaita. EU on viime vuosikymmeninä hyötynyt paljon EU:n ja kehittyneiden maiden välisten rajat ylittävien pääoma- ja kauppavirtojen kasvusta. Myös EU:n ja nopeasti kasvavan talouden maiden välisten vastaavien virtojen kasvusta saadaan EU:ssa yhä enemmän hyötyä. Finanssikriisi on osoittanut, miten tärkeitä keskinäiset riippuvuussuhteet ovat nykymaailmassa. Sitä, miten laajalti ja nopeasti yhdessä osassa maailmaa syntyneen luottamuspuolan vaikutukset levisivät rahoitusmarkkinoille kaikkialla maailmassa ja rahoitusmarkkinoilta reaalityouteen, voidaan perustellusti pitää huolestuttavana. Yksittäisiin systeemisesti merkittäviin rahoitusmarkkinoihin kohdistuva sokki on nykymaailmassa maailmanlaajuinen ongelma, joten sitä on myös käsiteltävä tällaisena ongelmana. Pyrittäessä vastaamaan laskusuhdanteeseen koordinoitusti EU:n tasolla on sen vuoksi tärkeää, että EU tiivistää suhteitaan kansainvälisiin kumppaneihinsa ja kansainvälisiin järjestöihin ja tekee niiden kanssa yhteistyötä vastatakseen haasteisiin sekä EU:ssa että sen ulkopuolella, myös kehitysmaissa, jotka kuuluvat kriisistä eniten kärsiviin maihin.

Maailmankaupan tukeminen

Euroopan talouden elpyminen riippuu siitä, pystyvätkö Euroopan yritykset hyödyntämään maailmanmarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia parhaalla mahdollisella tavalla. Vakaan kasvun palauttaminen Euroopassa riippuu myös Euroopan vientikapasiteetista. Kauppasuhteiden ylläpito ja investointimahdollisuuksien turvaaminen ovat sitä paitsi paras keino rajoittaa kriisin maailmanlaajuisia vaikutuksia, koska maailmanlaajuinen elpyminen on ratkaisevasti sidoksissa nopeasti kasvavan talouden maiden ja kehitysmaiden kestäväan talouskasvuun.

EU:n on tämän vuoksi myös vastaisuudessa pyrittävä tukemaan markkinoiden avaamista kaikkialla maailmassa, pitämään omat markkinansa mahdollisimman avoimina ja edellyttämään markkinoiden avaamista myös EU:n ulkopuolisilta mailta etenkin varmistamalla, että WTO:n sääntöjä noudatetaan. Euroopan olisi tämän tavoitteen saavuttamiseksi toteutettava uusia toimia seuraavilla osa-alueilla:

- Varmistetaan, että WTO:n Dohan kierroksella päästään nopeasti yhteisymmärrykseen **maailmanlaajuisesta kauppasopimuksesta**. Washingtonin huippukokouksessa

15. marraskuuta annetun uudistetun sitoumuksen mukaisesti komissio on yhdessä tärkeimpien WTO-kumppaneidensa kanssa viipymättä tehostanut pyrkimyksiä, jotta yksityiskohdista päästäisiin yhteisymmärrykseen vuoden loppuun mennessä. Kierroksen onnistuminen on lyhyellä aikavälillä selkeä viesti luottamuksesta maailman uuteen talousjärjestykseen. Ajan myötä kuluttajat ja yritykset kaikkialla maailmassa pääsevät hyötymään alemmista hinnoista, koska sopimuksella alennetaan tärkeiden kauppakumppanien markkinoilla vielä jäljellä olevia korkeita tulleja.

- Jatketaan tukea ehdokasmaiden ja **Länsi-Balkanin maiden** talouksien ja yhteiskuntien vakauttamiselle EU:n ja alueen yhteisen edun mukaisesti. Komissio tarjoaa tätä varten näille maille 120 miljoonan euron kriisitukipaketin, jonka vipuvaikutuksen ansiosta kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta saadaan lainoina 500 miljoonaa euroa.
- Luodaan EU:n naapurialueet kattava **perusteellisten ja kattavien vapaakauppasopimusten verkosto** alueellisten markkinoiden yhdentämiseksi. EU voi osana naapuruuspolitiikkansa kehittää Välimeren unionia ja uutta itäistä kumppanuutta koskevia suunnitelmiaan.
- Tehostetaan pyrkimyksiä uusien ja pitkälle tähtäävien **vapaakauppasopimusten** tekemiseksi muiden kauppakumppanien kanssa.
- Luodaan läheiset yhteistyösuhteet Yhdysvaltain uuteen hallintoon, myös tekemällä yhteistyötä **transatlanttisessa talousneuvostossa**. Myös muiden tärkeiden teollisuusmaiden, kuten Kanadan ja Japanin, kanssa voitaisiin pyrkiä tekemään sääntely-yhteistyötä entistä tehokkaammin.
- Jatketaan **vuoropuhelua tärkeiden kahdenvälisten kumppanien**, kuten Kiinan, Intian, Brasilian ja Venäjän, kanssa julkisten hankintojen sekä kilpailuun ja tekijän- ja teollisoikeuksiin liittyvien kysymysten käsittelemiseksi.

Ilmastonmuutoksen torjunta

Finanssikriisi ajoittuu samaan ajankohtaan kuin vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi toteutettavan merkittävän rakennemuutoksen ensivaiheet. Ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyy merkittäviä uusia taloudellisia mahdollisuuksia, jotka koskevat uusien teknologioiden kehittämistä, työpaikkojen luomista ja energiavarmuuden parantamista.

Joulukuussa pidettävässä Eurooppa-neuvoston kokouksessa ja Euroopan parlamentin kanssa on tarkoitus sopia EU:n sisäisestä ilmastonmuutosstrategiasta. Tällä sopimuksella vahvistetaan EU:n tavoitteena olevaa johtoasemaa, jonka avulla se pyrkii varmistamaan, että Kööpenhaminassa vuoden 2009 lopulla pidettävässä UNFCCC:n konferenssissa saadaan aikaan tavoitteiltaan kunnianhimoinen kansainvälinen ilmastonmuutossopimus.

Kehitysmaiden tukeminen

Nykyinen kriisi lisää kehitysmaihin kohdistuvia paineita entisestään, ja näillä mailla on usein kaikkein heikoimmat selviytymisvalmiudet. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että EU ja muut osapuolet pitäytyvät vuosituhattavoitteita koskevissa sitoumuksissaan. Lisäksi saattaa olla tarpeen, että kehittyneet maat ja alueet, kuten EU, ottavat käyttöön uusia, joustavia ja innovatiivisia välineitä, joilla kehitysmaita voidaan auttaa hallitsemaan kriisin nopeasti ilmenneitä vaikutuksia (esimerkkinä tällaisista välineistä voidaan mainita äskettäin perustettu EU:n rahoitusväline elintarvikeapua varten).

Nopeasti kasvavan talouden maille ja kehitysmaille olisi myös vastaisuudessa tarjottava apua, jotta ne voisivat saavuttaa kestävä kasvun. Tämä on erityisen tärkeää valmisteltaessa

kansainvälistä kehitysrahoituskonferenssia, joka pidetään Dohassa 29. marraskuuta – 2. joulukuuta. Tässä konferenssissa EU, joka oli vuonna 2007 edelleen suurin kehitysavun antaja, aikoo vahvistaa pyrkivänsä myös jatkossa lisäämään kehitysapua 0,56 prosenttiin BKT:stä vuoteen 2010 mennessä ja 0,7 prosenttiin BKT:stä vuoteen 2015 mennessä. Se aikoo myös kehottaa muita avunantajia pyrkimään edellä mainittuihin tavoitteisiin.

Talouskriisin aikana on entistäkin tärkeämpää, että kestävä kehitys tuetaan mm. varmistamalla kehitysapu- ja vuosituottavuuksien saavuttaminen ja vastaamalla yleisiin hallintaa koskeviin haasteisiin. Kestävän kasvun tuottaman hyödyn jakaminen, ilmastonmuutoksen torjunta, energiavarmuus ja elintarviketurva sekä hyvä hallintotapa ovat toisiinsa yhteydessä olevia haasteita, joihin vastaamisessa kansainvälisillä rahoituslaitoksilla, kuten myös muilla kansainvälisillä elimillä, on tärkeä tehtävä.

4. PÄÄTELMÄT

On selvää, että tulevat kuukaudet ovat EU:lle vaikeita, kun maailmantalouden ja Euroopan talouden laskusuhdanteen vaikutukset aiheuttavat työllisyyteen ja kysyntään kohdistuvia paineita. Jäsenvaltiot ja EU:n toimielimet voivat kuitenkin yhdessä toteuttaa toimia kuluttajien ja yritysten luottamuksen palauttamiseksi sekä lainanannon elvyttämiseksi ja investointien kannustamiseksi EU:n talouksissa. Samalla luodaan uusia työpaikkoja ja edesautetaan työttömien työllistymistä. Tässä tiedonannossa esitetyn **Euroopan talouden elvytyssuunnitelman** tarkoituksena on luoda perusta, jonka pohjalta jäsenvaltiot voivat viipymättä sopia Euroopan talouden elvyttämisestä.

Euroopan komissio kehottaa Euroopan parlamenttia antamaan täyden tukensa Euroopan talouden elvytyssuunnitelmalle.

Se kehottaa lisäksi 11. ja 12. joulukuuta 2008 kokoontuvia valtion- ja hallitusten päämiehiä:

- (1) hyväksymään tämän Euroopan talouden elvytyssuunnitelman;
- (2) kehottamaan Euroopan komissiota ja neuvostoa varmistamaan yhteistyössä, että kansalliset ja EU:n tason toimenpiteet ovat yhteensä vähintään 1,5 prosenttia BKT:stä
- (3) varmistamaan, että tarkistetut vakaus- ja lähentymisohjelmat ja kansalliset elvytystoimet arvioidaan vakaus- ja kasvusopimuksessa määrättyjä menettelyjä noudattaen ja että kyseisen sopimuksen tarjoamia joustoja on hyödynnetty;
- (4) hyväksymään Euroopan talouden elvytyssuunnitelmassa esitetyt 10 tointa; kehottamaan neuvostoa ja parlamenttia nopeuttamaan kyseisten toimenpiteiden toteuttamiseksi tarvittavan lainsäädännön antamista;
- (5) sopimaan, että komission ennen kevään 2009 Eurooppa-neuvostoa suunnitelman toteuttamisen etenemisestä laatiman arvion perusteella päätetään tarvittaessa lisätoimenpiteistä, joita EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla tarvitaan elpymisen tukemiseksi;
- (6) jatkamaan kansainvälisten kumppaneiden kanssa tehtävää läheistä yhteistyötä sellaisten maailmanlaajuisten ratkaisujen toteuttamiseksi, joilla parannetaan globaalia hallintaa ja tuetaan talouden elvyttämistä.

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 26.11.2008
KOM(2008) 800 slutlig

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPEISKA RÅDET

En ekonomisk återhämtningsplan för Europa

Dags för handling

Europas regeringar och institutioner genomgår sitt verkliga prov när de ställs inför de allra svåraste omständigheter. Vid sådana tillfällen måste de uppvisa fantasi, beslutsamhet och flexibilitet. De måste visa att de förstår behoven hos familjer och grupper runt om i Europeiska unionen och att de kan finna det rätta sättet att hantera den plötsliga försämringen av utsikterna för tillväxt och sysselsättning i Europa.

Europa kommer framför allt att bedömas utifrån sina resultat. Denna kommission har sedan den tillträdde fokuserat på Europeiska unionens förmåga att åstadkomma resultat för sina medborgare. Den har inriktat sina insatser på områden som kommer att påverka medborgarna överallt i EU. Den har kämpat för att upprätta ett partnerskap i arbetet med nyckelaktörerna på alla nivåer. Den har klargjort att målet inte uppnåtts förrän effekterna syns i verkliga livet.

Den nuvarande ekonomiska krisen ger en ny möjlighet att visa att Europa bäst tjänar sina medborgare genom att göra konkreta åtgärder till sitt rättesnöre. Europa kan åstadkomma en förändring.

I svåra tider är det frestande att känna sig maktlös. Men Europa är inte maktlöst. Sammantaget utgör regeringarnas resurser, Europeiska unionens instrument och den inverkan som intelligent samordning har en stark kraft som kan hejda utvecklingen mot en djupare recession. Ett Europa som är redo att vidta snabba, djärva, ambitiösa och välriktade åtgärder är ett Europa som kan bromsa nedgången och börja se till att vinden vänder. Vi befinner oss alla i samma situation.

Genom att utnyttja både medlemsstaternas och gemenskapens insatser kommer vi att åstadkomma ett kraftfullt bidrag till förändring. Det kommer att göra det möjligt att använda de starka sidorna hos Europas alla delar på bästa sätt. Därigenom kan vi utforma den globala strategin för att lösa den världsomspännande krisen.

För en månad sedan tog kommissionen initiativ till att klargöra hur beslutsamma och samordnade åtgärder kunde ge ett svar på den ekonomiska krisen. Det gläder mig att medlemsstaternas regeringar i sitt arbete för att ta itu med sina egna problem har hämtat inspiration från de gemensamma principer som man enats om för de europeiska åtgärderna. Idag förstärker kommissionen denna plattform för gemensamma åtgärder genom att lägga fram en plan för att begränsa konjunkturedgångens omfattning och stimulera efterfrågan och förtroendet, och därigenom rädda hundratusentals arbetstillfällen och hålla stora och små företag sysselsatta till dess att ekonomin åter börjar växa.

Den **ekonomiska återhämtningsplanen för Europa** har två hörnstenar och en underliggande princip:

- Den första hörnstenen är ett stort tillskott av köpkraft till ekonomin för att stimulera efterfrågan och öka förtroendet. För att ge efterfrågan ett uppsving föreslår kommissionen att medlemsstaterna och EU snarast möjligt enas om en omedelbar finanspolitisk stimulans på 200 miljarder euro (1,5 % av BNP), samtidigt som stabilitets- och tillväxtpakten respekteras fullt ut.
- Den andra hörnstenen grundar sig på behovet av att vidta kortfristiga åtgärder för att stärka Europas konkurrenskraft på lång sikt. Planen innehåller ett övergripande program

för att genomföra ”smarta” investeringar. Smarta investeringar innebär att investera i de färdigheter som motsvarar framtidens behov, att investera i energieffektivitet för att skapa sysselsättning och spara energi, att investera i ren teknik för att öka t.ex. bygg- och fordonsindustrins möjligheter på framtidens utsläppssnåla marknader, och att investera i infrastruktur och sammanlänkning för att främja effektivitet och innovation.

Samtidigt kommer de tio återhämtningsåtgärder som ingår i planen att bidra till att medlemsstaterna kan skapa rätt sociala och ekonomiska incitament för att hantera framtidens utmaningar: ge små och medelstora företag nya finansieringsmöjligheter, minska de administrativa kostnaderna och få igång investeringarna i moderniserad infrastruktur. Detta kommer att utgöra drivkraften för ett konkurrenskraftigt Europa som är redo för det utsläppssnåla samhället.

- *Planens grundläggande princip är solidaritet och social rättvisa. I svåra tider måste våra åtgärder inriktas på att bistå dem som är i störst behov av hjälp. Att arbeta för att skydda arbetstillfällen genom att vidta åtgärder avseende sociala avgifter. Att omedelbart öka de långsiktiga sysselsättningsmöjligheterna för dem som blir arbetslösa, genom Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter och snabbare utbetalningar från Europeiska socialfonden. Att minska energikostnaderna för de utsatta genom riktad energieffektivitet. Att uppfylla behoven hos dem som ännu inte kan använda Internet som ett verktyg att komma i kontakt med andra.*

Jag är övertygad om att det i kristider öppnas möjligheter för att påskynda förändringarna och införa strukturreformer så att vi kan lyckas i framtidens globala ekonomi. Detta är en stor möjlighet för Europa.

En övergripande och ambitiös återhämtningsplan har nu lagts fram. Ju snabbare vi sätter den i verket desto snabbare kan vi ge Europas medborgare den hjälp de nu behöver.

José Manuel Durão Barroso

Bryssel, den 26 november 2008

1. INLEDNING

EU har drabbats hårt av den globala finanskrisen. Kreditåtstramningen, de fallande huspriserna och raset på börsmarknaderna är alla faktorer som har bidragit till att konsumenternas förtroende liksom förbrukningen och investeringarna har minskat kraftigt. Hushållen är verkligen hårt pressade. Företagens orderingång minskar. Situationen på marknaderna inom de sektorer som är beroende av att konsumenterna får lån – såsom den privata byggindustrin och bilindustrin – har försämrats avsevärt i många medlemsstater.

De senaste ekonomiska prognoserna är dystra med nära nog nolltillväxt och risk för ekonomisk åtstramning i EU under 2009, där arbetslösheten stiger med cirka 2,7 miljoner under de närmaste två åren, om inga åtgärder tas för att komma till rätta med situationen. Under de närmaste veckorna efter offentliggörandet av prognoserna har den ekonomiska situationen förvärrats ytterligare:

- Situationen på finansmarknaden är fortfarande osäker och kommer sannolikt att vara spänd under längre tid än förväntat.
- Hushållens och företagens förtroende för marknaden har försämrats i mycket högre grad än förväntat.
- Den ekonomiska avmattningen har spritt sig till tillväxtekonomierna med negativa effekter som följd för den europeiska exporten.

Euroområdet och flera medlemsstater befinner sig redan i en recession. Risken är att denna situation kommer att förvärras ytterligare, att investeringar och konsumenters inköp kommer att skjutas på framtiden och därmed ge upphov till en ond cirkel med minskad efterfrågan, nedskurna affärsplaner, minskad innovation och uppsägningar som följd. Detta skulle kunna driva EU in i en djup och långvarig recession med ytterligare ekonomisk åtstramning under nästa år och en ökning av arbetslösheten med flera miljoner människor.

Snabba och beslutsamma åtgärder är nödvändiga för att hejda denna nedåtgående spiral. Europa måste använda alla till buds stående medel. Det innebär att medlemsstaterna och unionen måste samarbeta, att insatserna måste samordnas inom Europa och kanaliseras i en större global insats. Genom att ta itu med finanskrisen har EU förvissat sig om att åtgärder på EU-nivå och på nationell nivå samverkar. Detta lyckades man med när det gäller att uppnå stabilitet i en situation av överhängande fara. EU:s medlemsstater bör nu åter dra fördel av EU:s styrka när det gäller en effektiv samordning av åtgärder, den tillförlitliga ram som stabilitets- och tillväxtpakten och Lissabonstrategin ger samt de stordriftsfördelar som euron och världens största inre marknad ger. Om nationella insatser och EU-insatser samverkar kan alla medlemsstater rida ut de värsta av de globala ekonomiska stormarna och komma starkare ut ur krisen.

Euron, i synnerhet, har visat sig vara en ovärderlig tillgång för EU:s ekonomier och en väsentlig stabilitetsfaktor. Euron ger genom sitt stöd av den starka oberoende europeiska centralbanken ett skydd mot destabiliserande växelkursförändringar som väsentligt skulle ha försvårat de nationella reaktionerna på krisen.

För en månad sedan tog kommissionen initiativet till en plan för hantering av finanskrisen för att lösa problemen för ekonomin som helhet och göra Europa till en nyckelaktör i de globala

åtgärderna mot finanskrisen¹. I början av november enades EU:s stats- och regeringschefer om att det är nödvändigt med en samordnad aktion och uppmanade kommissionen att lägga fram förslag till diskussionsunderlag till deras decembermöte.

¹ Meddelande av den 29 oktober - KOM(2008) 706.

En ekonomisk återhämtningsplan för Europa

Denna **ekonomiska återhämtningsplan för Europa** är kommissionens svar på den nuvarande ekonomiska situationen. Mot bakgrund av krisens omfattning behöver EU ett samordnat tillvägagångssätt som är tillräckligt omfattande och ambitiöst för att återställa förtroendet hos konsumenter och företag. EU måste samla alla politiska redskap som står till dess förfogande på EU-nivå och på nationell nivå. De flesta av redskapen för den ekonomiska politiken, och i synnerhet de som kan stimulera konsumenternas efterfrågan på kort sikt, är i medlemsstaternas händer. Medlemsstaternas utgångsläge när det gäller det finanspolitiska manöverutrymmet är mycket varierande, men det betyder också att det är så mycket viktigare att samordna insatserna.

Alla medlemsstater kommer att behöva vidta åtgärder för att hantera krisen. Med väl samordnade insatser på nationell nivå kan flera mål angripas samtidigt. Genom sådana insatser kan effekterna av recessionen mildras på kort sikt, men de kan också främja de strukturreformer som är nödvändiga för att hjälpa EU att komma starkare ur krisen utan att undergräva den finanspolitiska hållbarheten på längre sikt. I denna återhämtningsplan läggs därför särskild vikt vid innovation och miljötankande i samband med EU:s investeringar. EU kan fungera som en katalysator för ”smarta åtgärder” där EU:s politik och medel kombineras i syfte att hjälpa medlemsstaterna att upprätthålla eller gå vidare med sådana investeringar som skapar nya arbetstillfällen, ökar efterfrågan och stärker Europas förmåga att dra nytta av globaliseringen.

De strategiska syftena med återhämtningsplanen är följande:

- Snabbt stimulera efterfrågan och öka konsumenternas förtroende.
- Minska den mänskliga kostnaden av den ekonomiska nedgången och dess verkningar för de mest utsatta befolkningsgrupperna. Många arbetstagare och deras familjer har drabbats eller kommer att drabbas av krisen. Det går att vidta åtgärder för att stoppa förlusten av arbetstillfällen och därefter hjälpa människor att snabbt återvända till arbetsmarknaden, i stället för att hamna i en situation med långtidsarbetslöshet.
- Hjälpa Europa att förbereda sig att dra nytta av en återhämtning av tillväxten, så att den europeiska ekonomin kan möta framtidens behov och krav på konkurrenskraft i enlighet med vad som anges i Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning. Det betyder att man måste fortsätta strukturreformerna, stödja innovation och bygga upp en kunskapsbaserad ekonomi.
- Påskynda övergången till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp. Därmed kommer Europa att ha goda förutsättningar att tillämpa sin strategi som syftar till att begränsa effekterna av klimatförändringen och främja energisäkerhet, en strategi som kommer att uppmuntra ny teknik, skapa nya ”miljövänliga jobb” och öppna nya möjligheter på de snabbt växande världsmarknaderna, som kommer att hålla energiräkningarna för medborgare och företag i schack samt minska Europas beroende av utländsk energi.

För uppfyllandet av dessa mål ska man genom den europeiska ekonomiska återhämtningsplanen

- utnyttja synergieffekter och undvika negativa spill-over-effekter, genom samordnade åtgärder,
- dra nytta av alla tillgängliga politiska redskap, finanspolitiska instrument, strukturreformer och finansmarknadsreformer samt externa åtgärder,
- säkerställa fullständig överensstämmelse mellan de åtgärder som företas omedelbart och EU:s mål på medellång och lång sikt,
- fullt ut beakta problemets globala natur och anpassa EU:s bidrag till internationella insatser.

I denna europeiska ekonomiska återhämtningsplan föreslås ett konjunkturutjämnande makroekonomiskt svar på krisen i form av en ambitiös uppsättning åtgärder som syftar till att stödja realekonomin. Syftet är att undvika en djup recession. Planen är förankrad i stabilitets- och tillväxtpakten och i Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning.

Den utgörs av

- en omedelbar finanspolitisk stimulans på 200 miljarder euro (1,5 % av EU:s BNP), bestående av dels en ökning av medlemsstaternas budget på 170 miljarder euro (cirka 1,2 % av EU:s BNP), dels ett EU-stöd på 30 miljarder euro) (cirka 0,3 % av BNP) för omedelbara åtgärder,
- ett antal prioriteringar, som baseras på Lissabonstrategin och samtidigt är utformade för att anpassa våra ekonomier till långsiktiga utmaningar samt det fortsatta genomförandet av de strukturreformer som tar sikte på att öka den potentiella tillväxten.

2. ATT STÖDJA REALEKONOMIN OCH ÅTERSKAPA FÖRTROENDET

Eftersom alla medlemsstaters ekonomier är synnerligen integrerade med varandra och har en enda gemensam marknad och gemensam politik inom många områden bör i varje respons på en kris valutaaspekter, kreditaspekter och finanspolitik kombineras med åtgärder som genomförs inom ramen för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning.

2.1. Valuta- och kreditvillkor.

2.1.1. Europeiska centralbankens och övriga centralbankers roll

I den nuvarande kritiska situationen är även penningpolitikens roll av avgörande betydelse. Mot bakgrund av de minskade inflationsförväntningarna på medellång sikt har Europeiska centralbanken (ECB) och andra centralbanker i EU redan minskat räntesatserna för euroområdet vidkommande. ECB har meddelat att ytterligare sänkningarna kan komma att genomföras. ECB har redan visat att den spelar en viktig roll när det gäller stabiliseringen av marknaderna genom långgivning till banker och genom att bidra till likviditeten.

2.1.2 Bankernas roll

Roten till problemen inom realekonomin är den instabila situation som råder på finansmarknaderna. En tillförlitlig och effektiv finansiell sektor är en förutsättning för en

sund, växande ekonomi. Att stabilisera bankväsendet är därför det första steget när det gäller att hejda den nedåtgående trenden och främja en snabb och varaktig återhämtning. EU måste se till att man står fast vid denna gemensamma satsning på att återupprätta stabiliteten och förtroendet inom den alltför svaga finanssektorn och att det skapas förutsättningar för en varaktig ekonomisk återhämtning. Krisen har visat på vissa risker i den nuvarande förvaltningen av finansmarknaderna, risker som har blivit verkliga och vanliga i orostider. Reformtakten kommer att upprätthållas under de närmaste månaderna i syfte att återställa stabiliteten och skydda europeiska medborgares och företagens intressen.

Bankerna måste nu emellertid återgå till sin normala roll att tillhandahålla likvida medel och stödja investeringar i realekonomin. Medlemsstaterna bör utnyttja det omfattande finansiella stöd som banksektorn får för att uppmuntra en återgång till normal långivningsverksamhet och sörja för att räntesänkningar på centralbanksnivå överförs på låntagarna. Kommissionen kommer att fortsätta att övervaka såväl de ekonomiska verkningarna som verkningarna på konkurrensen av de åtgärder som vidtas för att stödja banksektorn.

2.1.3. EIB:s (Europeiska investeringsbanken) och EBRD:s (Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling) uppgift

Den nuvarande krisen kräver ökade insatser från EIB-gruppens sida. EIB kommer att öka sitt årliga bidrag till EU med cirka 15 miljarder euro under de närmaste två åren. Eftersom denna ökning kommer att utgöras av lån, investeringar i eget kapital, garantier och riskdelningsfinansiering kommer den också att ha en positiv hävstångseffekt på ytterligare privata investeringar. Sammantaget kommer detta paket som föreslås av EIB att medverka till att mobilisera de kompletterande privata medel som behövs för att stödja ytterligare investeringar under de närmaste två åren. För att EIB ska kunna öka sin finansiering bör medlemsstaterna före årets utgång besluta om att införliva EIB:s reserv i syfte att förstärka sin egen kapitalbas med 60 miljarder euro, vilket kommer att ge en mycket tydlig politisk signal till marknaderna och avsevärt öka bankens utlåningsmöjligheter. Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) förväntas också öka sin nuvarande finansiering i de nya medlemsstaterna med ytterligare 500 miljoner euro om året.

2.2. Finanspolitiken

Om förtroendet ska kunna återskapas beror i hög grad på om Europa med stöd av den finanspolitik som den reviderade stabilitets- och tillväxtpakten erbjuder kan öka efterfrågan. Finanspolitiken är under de omständigheter som nu råder ännu viktigare för att stabilisera ekonomierna och upprätthålla efterfrågan.

Det är endast med hjälp av ett omfattande stimulanspaket som Europa kan motverka den nedåtgående trend som förväntas när det gäller efterfrågan, med dess negativa konsekvenser för investeringar och sysselsättning. Kommissionen föreslår därför att medlemsstaterna ska enas om ett samordnat, finanspolitiskt stimulanspaket som bör komma i rätt tid, vara riktat och tidsbegränsat, så att det kan genomföras omedelbart.

Detta samordnade finanspolitiska stimulanspaket inom ramen för 2009 års nationella budgetar bör uppgå till 170 miljarder euro, vilket motsvarar 1,2 % av EU:s BNP, så att det, förutom att automatiskt bidra till en stabilisering, får betydande, positiva och snabba effekter för ekonomin och sysselsättningen i Europa. Utgifter eller skattesänkningar som omfattas av de finanspolitiska stimulansåtgärderna bör vara i enlighet med den flexibilitet som stabilitets-

och tillväxtpakten erbjuder och förstärka de strukturreformer som anges i Lissabonstrategin. Detta finanspolitiska stimulanspaket bör vara tidsbegränsat. Medlemsstaterna bör förbinda sig att vända den negativa trenden i sina offentliga finanser och åter rikta in sig på de målnivåer som ingår i de medelfristiga målen.

För att verkningarna av stimulanspaketet ska bli så stora som möjligt bör hänsyn tas till utgångsläget i varje medlemsstat. Alla medlemsstater har givetvis inte samma utgångsläge. De som kunde dra nytta av de goda tiderna för att uppnå stabilare offentliga finanser och förbättra sin konkurrenskraft har ett större manöverutrymme nu. De medlemsstater, i synnerhet de utanför euroområdet, som har betydande externa och interna obalanser bör i sin finanspolitik framför allt se till att dessa obalanser korrigeras.

De finanspolitiska stimulansåtgärderna måste vara väl utformade och baserade på följande principer:

1) De bör komma i rätt tid, vara riktade, tidsbegränsade och samordnade

Nationella finanspolitiska stimulanspaket bör

- *komma i rätt tid*, så att ett snabbt stöd kan ges till ekonomisk verksamhet under den period då efterfrågan är låg, eftersom förseningar i genomförandet kan betyda att den finanspolitiska impulsen kommer först när marknaden har börjat återhämta sig,
- *vara tidsbegränsade*, så att man undviker att den offentliga sektorns finanser försämras permanent, vilket skulle kunna undergräva insatsernas hållbarhet och innebära att finansiering måste ske genom ständiga skattehöjningar i framtiden,
- *riktas in* på källan till det ekonomiska problemet (ökad arbetslöshet, kreditåstramning för företag eller hushåll, stöd till strukturreformer, etc..) för att maximera den stabiliserande effekten av de begränsade offentliga tillskotten,
- *samordnade*, så att de sprider de positiva verkningarna och sörjer för långsiktig hållbarhet i de offentliga finanserna.

2) De bör omfatta både inkomst- och utgiftsinstrument.

Riktade offentliga utgifter anses i allmänhet ha mera omfattande positiva verkningar på efterfrågan på kort sikt än skattesänkningar. Skälet till det är att vissa konsumenter hellre sparar än spenderar, såvida inte skattesänkningarna är begränsade i tiden. Om hänsyn tas till de olika situationer som råder i medlemsstaterna kan följande åtgärder övervägas²:

- *Offentliga utgifter* påverkar efterfrågan på kort sikt. Åtgärder som kan införas snabbt och riktas till hushåll som är särskilt hårt drabbade av nedgången tar sig sannolikt nästan direkt uttryck i ökad konsumtion, t.ex. en temporär ökning av överföringarna till de arbetslösa eller till låginkomsthushåll, eller en temporär förlängning av arbetslöshetsersättningens längd. Detta kan också ske genom att offentliga investeringar i projekt som kan vara till nytta för små och medelstora företag och stödja långsiktiga offentliga politiska mål, såsom

² De allmänna rekommendationerna och de specifika åtgärder som ska genomföras inom de prioriterade områden som fastställs i detta dokument måste vara förenliga med den inre marknaden och uppfylla konkurrensbestämmelserna, särskilt bestämmelserna om statligt stöd.

att förbättra infrastrukturdonationer eller insatser för att ta itu med klimatförändringen, koncentreras till början av projektperioden.

- *Garantier och subventionerade lån för att kompensera för de ovanligt höga nuvarande riskpremierna* kan vara särskilt verkningsfulla i en miljö där det råder en allmän kreditåtstramning. De kan hjälpa till att övervinna den brist på kortsiktigt rörelsekapital som för närvarande är ett problem för många företag.
- *Väl utformade finanspolitiska stimulansåtgärder* som tar sikte på att påskynda anpassningen av våra ekonomier till de långsiktiga utmaningarna, såsom klimatförändringen, däribland stimulansåtgärder för att förbättra energieffektiviteten.
- *Lägre skatter och sociala avgifter*: lägre arbetsgivaravgifter kan ha positiva verkningar för bibehållandet och skapandet av arbetstillfällen, medan lägre inkomstskatt kan stödja köpkraften i synnerhet för de lågavlönade.
- *Tidsbegränsade minskningar* av mervärdesskattens standardnivå kan införas snabbt och vara en finanspolitisk stimulansåtgärd som stödjer konsumtionen.

3) De bör genomföras inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten

Finanspolitiken bör föras inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten, så att en gemensam och trovärdig ram för politiken tillhandahålls. Tack vare den ändring av pakten som gjordes 2005 kan större hänsyn tas till konjunkturmässiga förhållanden och budgetdisciplinen stärkas på medellång och lång sikt. Med den nuvarande ramen ställs större krav när tiderna är goda, medan flexibiliteten är större när tiderna är dåliga. Under exceptionella omständigheter med både finanskris och recession är en samordnad ökning av budgeten i EU berättigad. Det kan innebära att vissa medlemsstater överskrider underskottet inom referensvärdet på 3 % av BNP. För de medlemsstater som anses ha alltför stora underskott kommer det att vara nödvändigt att vidta korrigeringar i takt med att ekonomin återhämtar sig. Detta är helt i överensstämmelse med stabilitets- och tillväxtpakten som fastställer att alltför stora underskott kommer att korrigeras i sinom tid i syfte att sörja för att den offentliga sektorns finanser är hållbara på lång sikt.

Stabilitets- och tillväxtpakten kommer därför att tillämpas omdömesgillt, så att de finanspolitiska strategiernas trovärdighet garanteras på medellång sikt. Medlemsstater som vidtar konjunkturutjämnande åtgärder bör lägga fram ett uppdaterat stabilitets- eller konvergensprogram före utgången av december 2008. I programmet bör de redogöra för vilka åtgärder som kommer att vidtas för att vända den negativa trenden i de offentliga finanserna och säkerställa långsiktig hållbarhet. Kommissionen kommer därefter att göra en bedömning av åtgärderna för tillskott av offentliga medel och av stabilitets- och tillväxtprogrammen utifrån uppdaterade prognoser och ge vägledning i frågan om vilken finanspolitik som bör följas på grundval av följande målsättningar:

- Sörja för att de åtgärder som på kort sikt ökar underskotten kan dras tillbaka i ett senare skede.
- Förbättra det finanspolitiska beslutsfattandet på medellång sikt, genom en förstärkning av de nationella budgetbestämmelserna och ramarna.

- Sörja för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet, i synnerhet med hjälp av reformer som dämpar ökningen av åldersrelaterade utgifter.

4) De bör åtföljas av strukturreformer som stödjer efterfrågan och stärker återhämtningsförmågan

Även om de omedelbara verkningarna för tillväxten och sysselsättningen på kort sikt måste komma från penning- och finanspolitiska åtgärder måste en omfattande återhämtningsplan även omfatta en ambitiös **strukturreformsagenda** som är avpassad till enskilda medlemsstaters behov och som är utformade så att de kan komma starkare ut ur krisen. Detta beror delvis på att vissa strukturreformer även kan bidra till att stärka den samlade efterfrågan på kort sikt. Strukturreformer är också nödvändiga för att ta itu med några av de viktigaste skälen till den kris som nu råder och för att öka den förmåga att anpassa sig som ekonomin behöver för att snabbt återhämta sig.

En motståndskraftig, flexibel ekonomi kan mildra de negativa verkningarna av en ekonomisk kris. Lissabonstrategin har redan lett till en förstärkning av Europas ekonomiska grundvalar. Väl utformade strukturreformer enligt Lissabonstrategin skulle kunna vara en lämplig politisk respons på krisen på kort sikt, eftersom de stärker den ekonomiska återhämtningsförmågan och flexibiliteten.. Medlemsstaterna bör överväga att vidta följande åtgärder:

- *Stödja konsumenternas köpkraft genom att förbättra marknadens funktion:* åtgärder som förbättrar viktiga marknadens funktion kan medverka till att upprätthålla efterfrågan genom att hålla nere priserna, och därigenom stödja hushållens köpkraft.
- *Se till att omedelbart lösa konkurrensproblem.* Medlemsstater som har problem med inflationen och konkurrensen måste omedelbart vidta åtgärder för att stärka sambandet mellan lönesättningsmekanismen och produktivitetsutvecklingen.
- *Stödja sysselsättningen och underlätta omställningar på arbetsmarknaden:* den största utmaningen för arbetsmarknaden i dag är att undvika oekonomiska arbetskraftsnedskärningar inom industrier där efterfrågan tillfälligt är störd. Ökad flexibilitet i arbetstiden eller en förbättring av arbetsförmedlingarnas tjänster skulle kunna vara till nytta i sådana fall.
- *Minska de rättsliga och administrativa hindren för företag.* Genom sådana reformer kan produktiviteten öka och konkurrenskraften stärkas. Till de åtgärder som kan genomföras snabbt hör fortsatta ansträngningar för att minska tiden för att starta nya företag.

2.3. Åtgärder på Lissabonstrategins fyra prioriterade områden

För att ge maximal effekt och uppfylla återhämtningsplanens mål att skydda människor och hindra att finanskrisen överskuggar mer långsiktiga intressen och behovet av framtidsinriktade investeringar, bör de finanspolitiska stimulansåtgärderna kopplas samman med de fyra prioriterade områdena i Lissabonstrategin (människor, näringsliv, infrastruktur och energi samt forskning och innovation) som behandlas nedan. Därför kommer kommissionen vid den årliga översynen av Lissabonstrategin att upprätta individuella rapporter för alla medlemsstater per den 16 december 2008, tillsammans med förslag till rekommendationer.

En intelligent kombination av EU:s politiska insatser och de olika fonderna kan fungera som katalysator för de viktiga investeringar som ska ge ett hållbart välstånd i framtiden. Det är också viktigt att fastställa stabila och förutsebara ramar som stimulerar förtroendet, främjar investeringar och ger billigare lösningar på gemensamma problem. En del av de åtgärder som föreslås nedan syftar till att tidigarelägga EU-finansieringen som ett direkt bidrag till de finanspolitiska stimulansåtgärderna för att hjälpa medlemsstaterna att genomföra sin politik. Andra åtgärder ska ge bättre ramar och villkor för framtida investeringar, minska de administrativa kostnaderna och främja innovation. Åtgärderna ingår i ett sammanhållet paket med finanspolitiska konsekvenser som följer de principer som förklarats ovan.

2.3.1. Skydda sysselsättningen och främja entreprenörskap

Den främsta prioriteten måste vara att skydda EU:s medborgare från de värsta effekterna av finanskrisen. Medborgarna är de första som drabbas oavsett om krisen slår mot arbetstagare, hushåll eller företagare. Medlemsstaterna bör aktivt involvera arbetsmarknadens parter i hanteringen av finanskrisens återverkningar på sysselsättningen och socialpolitiken.

a) Människor

Det är viktigt att främja aktiv integration och föra en konsekvent politik som kombinerar flexibilitet och trygghet genom så kallad flexicurity. Genom att inrikta sig på aktivering, omskolning och kompetenshöjande åtgärder ökar man de övertaligas möjligheter till återanställning och snabb integration på arbetsmarknaden och förebygger därmed långtidsarbetslöshet. Ett välanpassat socialt skydd som stimulerar till arbete och samtidigt bevarar köpkraften är också viktigt.

1. Inleda ett omfattande initiativ för att främja sysselsättningen i EU

a) Kommissionen föreslår en förenkling av kriterierna för stöd från Europeiska socialfonden och snabbare förskott från och med början av 2009 för att ge medlemsstaterna snabb tillgång till högst 1,8 miljarder euro att användas för följande åtgärder:

- Inom ramen för flexicuritystrategin snabbt **öka olika aktiveringsåtgärder** med särskild inriktning på lågutbildad arbetskraft. Åtgärderna kan utformas som personlig rådgivning, intensiv omskolning, utbildning eller kompetenshöjande åtgärder för arbetstagare, praktik, subventionerade anställningsformer, starta-eget-bidrag eller nyföretagarstöd.
- Se över programmen för att **koncentrera stödet till de mest utsatta grupperna**, vid behov med full gemenskapsfinansiering av projekten under perioden.
- Förbättra arbetsmarknadsprognoserna och **matcha kompetensutveckling** och kompetenshöjande åtgärder med befintliga och prognostiserade arbetstillfällen. Detta bör ske i nära samarbete med arbetsmarknadens parter, arbetsförmedlingarna och universiteten.

I samarbete med medlemsstaterna vill kommissionen styra om finansieringen från Europeiska socialfonden så att de omedelbara prioriteringarna kan fullgöras.

b) Kommissionen kommer också att föreslå en översyn av bestämmelserna om **Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter** så att fonden kan gripa in

snabbare på viktiga områden, antingen för att samfinansiera utbildning och arbetsförmedling för övertaliga eller för att på arbetsmarknaden hålla kvar sådan kvalificerad arbetskraft som kommer att behövas när ekonomin börjar återhämta sig. Kommissionen kommer att se över fondens budget för att kunna verkställa de nya bestämmelserna.

2. Skapa efterfrågan på arbetskraft

- Medlemsstaterna bör överväga att **sänka arbetsgivaravgifterna i låglöneyrken för att öka rörligheten för lågutbildad arbetskraft**. Medlemsstaterna bör också överväga sådana innovativa lösningar (t.ex. tjänstecheckar för hushållsnära tjänster och barntillsyn eller tillfälliga anställningssubventioner för särskilt utsatta grupper) som med framgång prövats i andra EU-länder.
- Rådet bör inför Europeiska rådets vårmöte 2009 anta förslaget till direktiv om **sänkta mervärdesskattesatser på arbetsintensiva tjänster**.

b) Näringslivet

Tillräcklig tillgång till finansiering till rimligt pris är en förutsättning för att den privata sektorn ska kunna göra investeringar, växa och skapa arbetstillfällen. Medlemsstaterna måste använda sitt inflytande över banksektorn via det ekonomiska stödet för att se till att bankerna återtar normal utlåningsverksamhet. För att stödja småföretagen och entreprenörskapet bör EU och medlemsstaterna snarast vidta åtgärder för att väsentligt minska de administrativa kostnaderna för små och medelstora företag och mikroföretag, i synnerhet genom att påskynda beredningen av kommissionens förslag om dessa frågor. Också rättsakten för småföretag i Europa (*European Small Business Act*) bör därför genomföras så snart som möjligt.

EU:s bestämmelser om statligt stöd ger medlemsstaterna många olika möjligheter att lämna ekonomiskt stöd till företag, regioner, arbetstagare eller arbetssökande och även stimulera efterfrågan. Samtidigt ska bestämmelserna ge alla aktörer samma spelregler och se till att statligt stöd används för att stödja EU:s mål t.ex. i fråga om forskning och teknisk utveckling, innovation, IKT, transport och energieffektivitet utan att konkurrensen i onödig grad snedvrids genom att vissa företag eller sektorer gynnas. Under de nuvarande extraordinära omständigheterna är tillgång till finansiering ett stort bekymmer för näringslivet och kommissionen kommer att upprätta tillfälliga riktlinjer för att tillåta statligt stöd för utlåning (se nedan).

3. Öka näringslivets tillgång till finansiering

- Europeiska investeringsbanken har satt samman ett paket på 30 miljarder euro för utlåning till små och medelstora företag, en ökning med 10 miljarder euro jämfört med EIB:s sedvanliga utlåning till sektorn.
- Europeiska investeringsbanken ska också öka **utlåningen med 1 miljard euro årligen till de medelstora företagen**, som är mycket viktiga för EU:s ekonomi. Vidare ska Europeiska investeringsbanken bevilja ytterligare 1 miljard euro till Europeiska investeringsfonden som ska användas för överbrygningsfinansiering.
- Kommissionen kommer att inrätta ett **förenklingspaket** för att bland annat **påskynda besluten om statligt stöd**. Allt statligt stöd bör följa de branschövergripande

ordningar som ska främja Lissabonstrategins mål för bland annat forskning, innovation, utbildning, miljöskydd och framför allt ren teknik, transport och energieffektivitet. Kommissionen kommer **att tillfälligt tillåta medlemsstaterna att underlätta företagens tillgång till finansiering** genom subventionerade garantier eller lånesubventioner för investering i produkter som överträffar EU:s miljökrav.³

4. Minska de administrativa kostnaderna och främja entreprenörskap

EU och medlemsstaterna bör göra följande med utgångspunkt i rättsakten för småföretag för att väsentligt **minska företagens administrativa kostnader**, främja deras likviditet och hjälpa fler att starta eget:

- Se till att det är möjligt att kostnadsfritt **starta företag** var som helst inom EU inom tre dagar och att anställningsformaliteter kan fullgöras genom en enda kontaktpunkt.
- Frita **mikroföretagen** från kravet på att upprätta årsredovisningar (den beräknade besparingen för företagen uppgår till 7 miljarder euro per år) och begränsa kapitalkravet i privata Europabolag till en euro.
- Påskynda antagandet av förslaget om **privata Europabolag** så att rättsakten redan från och med början av 2009 kan underlätta de små och medelstora företagens gränsöverskridande verksamhet och ge dem möjligheter att arbeta med en enda uppsättning bolagsregler inom hela EU.
- Se till att offentliga myndigheter **betalar fakturor** för varor och tjänster inom en månad, även till små och medelstora företag, för att främja företagens betalningsflöden. Jämställa e-fakturerings med pappersfakturor (något som kan ge kostnadsbesparingar på 18 miljarder euro). Också offentliga organs utestående skulder bör regleras.
- Minska avgifterna för **patentansökningar** och förnyelser med 75 % och halvera kostnaderna för att erhålla varumärkesskydd i EU.

2.3.2 Fortsätta investera i framtiden

Vi står i början av en stor strukturomställning till en koldioxidsnål ekonomi. Detta erbjuder ytterligare möjligheter att skapa nya företag, nya industrier och miljontals nya välbetalda arbetstillfällen i EU. Alla sektorer bör delta. Vid den senaste hälsokontrollen av den gemensamma jordbrukspolitiken beslutade man att via politiken för landsbygdsutveckling avsätta 3 miljarder euro för investeringar som kan motverka klimatförändringar. Snabba insatser främjar EU omedelbart och på längre sikt. För att påskynda investeringarna ska kommissionen förtydliga den rättsliga ramen för sådana offentlig-privata partnerskap som avser större investeringar i infrastruktur och forskning, så att man underlättar sådan blandad finansiering.

³ Detta ska ske genom att man höjer dagens tröskelvärden för delinvesteringar när det gäller riskkapital från 1,5 miljoner euro till 2,5 miljoner euro och på vissa villkor och inom vissa beloppsgränser tillåter a) stöd för lånegarantier för företag som har svårigheter att få lån och b) stöd med högst 50 % (för små och medelstora företag och med högst 25 % för storföretag av referensräntan för lån till investeringar i produktion av varor som följer eller överträffar sådana EU-bestämmelser om miljöskydd som ännu inte trätt i kraft.

c) Infrastruktur och energi

Möjligheterna att öka energieffektiviteten i till exempel byggnader, belysning, luftkonditionering och uppvärmning samt i annan teknik såsom fordon och maskiner är avgörande för att maximera vinsten och minimera kostnaderna. Både hushållen och näringslivet kommer snabbt att kunna konstatera de positiva resultaten.

Samtidigt bör EU skynda på investeringarna i infrastruktur, i synnerhet i miljövänliga transporter via de transeuropeiska näten (TEN), höghastighetsnät för IKT, sammankoppling av energinät och paneuropeisk infrastruktur för forskning. Snabba investeringar i infrastruktur kan mildra återverkningarna på byggsektorn, som vänder kraftigt neråt i de flesta av medlemsstaterna och skulle dessutom öka EU:s förutsättningar för att nå en hållbar tillväxt på längre sikt. I synnerhet på energiområdet skulle de transeuropeiska högprofilprojekten kunna bidra till att göra EU:s energiförsörjning tryggare och att få in fler medlemsstater i EU:s elnät.

5. Snabba investeringar för att modernisera infrastrukturen i Europa

- Under de kommande två åren kommer **EU:s budget** troligen inte att kunna utnyttja de medel som avsatts i budgetramen. För 2009 och 2010 föreslår kommissionen därför att man mobiliserar **ytterligare 5 miljarder euro för transeuropeisk sammankoppling av energinät och infrastruktur för bredband**. Detta förutsätter att rådet och Europaparlamentet går med på att se över fördelningen av medel inom budgetramen utan att för den skull överskrida den.
- Med ett anslag på över 347 miljarder euro för perioden 2007–2013 innebär sammanhållningspolitiken ett viktigt stöd för medlemsstaternas och regionernas offentliga investeringar. Det finns dock en risk att trycket på medlemsstaternas statsbudgetar saktar ner takten på planerade investeringar. För att ge ekonomin en snabb uppryckning **bör genomförandet av strukturfonderna påskyndas**:
 - Kommissionen föreslår att förfinansieringen av program ökas och att högst 4,5 miljarder euro ställs till förfogande tidigare än planerat under 2009.
 - Medlemsstaterna bör använda flexibilitetsmekanismen för att tidigarelägga projektförfinansieringen och öka den del som är gemenskapsfinansierad.
 - Kommissionen kommer att föreslå flera andra insatser som ska främja stora investeringsprojekt, underlätta användningen av fonderna för finansieringslösningar, förenkla behandlingen av förfinansieringen till mottagarna och öka möjligheterna till stödberättigande utgifter till schablonfinansiering för alla fonderna.

Kommissionen framhåller att dessa förslag bör antas snarast.

- I slutet av mars 2009 kommer kommissionen att inleda en upphandlingsomgång värd 500 miljoner euro för **transeuropeiska transportprojekt** för att finansiera byggnation som ska starta före slutet av 2009. Detta kommer att ta sådana befintliga medel i anspråk som annars skulle ha omfördelats vid halvtidsöversynen av det fleråriga TEN-T-programmet år 2010.
- Samtidigt kommer **Europeiska investeringsbanken att avsevärt öka sin finansiering** av arbetet med klimatförändringarna, trygg energiförsörjning och

investeringar i infrastruktur med högst 6 miljarder euro per år. Vidare ska man också påskynda genomförandet av de två innovativa finansiella instrument som utarbetats i samarbete med kommissionen, nämligen en finansieringsfacilitet med riskdelning som ska stödja forskning och teknisk utveckling och ett lånegarantiinstrument för TEN-T-projekt som ska stimulera näringslivets deltagande i projekten.

- **Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling ska mer än fördubbla sina insatser för energieffektivitet, hantering av klimatförändringar och finansiering av kommunala och andra infrastrukturella tjänster.** Detta kan via mobiliseringen av privat finansiering leda till investeringar om 5 miljarder euro.

6. Öka byggnadernas energieffektivitet

Medlemsstaterna och EU-institutionerna bör agera tillsammans för att skyndsamt vidta åtgärder för att öka energieffektiviteten i sina egna och andra offentliga byggnader och främja snabb acceptans av miljövänliga varor.

- Medlemsstaterna bör ställa hårda krav på att offentliga byggnader, privata bostäder och offentligt subventionerade bostäder uppfyller de strängaste EU-kraven på **energieffektivitet**. Byggnaderna bör genomgå regelbundna kontroller för energicertifiering. För att lättare uppnå de nationella målen bör medlemsstaterna överväga en sänkning av fastighetsskatten på energieffektiva byggnader. Kommissionen har i dagarna lagt fram förslag⁴ som ska höja energieffektiviteten i byggnader rejält. Kommissionen uppmanar rådet och parlamentet att prioritera antagandet av förslagen.
- Därutöver bör medlemsstaterna **omprogrammera sina åtgärdsprogram för strukturfonderna** så att mer satsas på investeringar i energieffektivitet och finansiering av offentligt subventionerade bostäder. Till stöd för denna politik föreslår kommissionen att förordningen om strukturfonderna ändras och framhåller att dessa ändringar bör antas snarast.
- Kommissionen kommer att samarbeta med Europeiska investeringsbanken och flera nationella utvecklingsbanker för att **lansera investeringsplattformen 2020 för energi, klimatförändring och infrastruktur** som ska finansieras med eget kapital eller sekundärt eget kapital (2020 fund).
- Kommissionen uppmanar medlemsstaterna och industrin att snarast utveckla **innovativa finansieringsmodeller**, t.ex. att finansiera renovering med hjälp av flera års besparingar på energikostnader.

7. Främja snabb acceptans av miljövänliga varor

- Kommissionen kommer att föreslå **sänkt mervärdesskatt på miljövänliga varor och tjänster, i synnerhet sådana som gör byggnader mer energisnåla**. Kommissionen vill uppmana medlemsstaterna att vidta ytterligare konsumentinriktade åtgärder för att stimulera efterfrågan på miljövänliga varor.
- Därtill bör medlemsstaterna snabbt **införa miljökrav på externa elbolag**,

⁴ KOM(2008) 755 av den 13 november 2008.

energiförbrukning i stand-by och avstängt läge, avkodare och lysrör.

- Kommissionen kommer att skyndsamt utarbeta åtgärder för **andra varor som kan ge stora energibesparingar** såsom teveapparater, hushållsbelysning, kylskåp och frysar, tvättmaskiner, värmepannor och luftkonditioneringsaggregat.

d) Forskning och innovation

Finanskrisen och den därav följande åtstramningen av såväl offentliga som privata krediter kan fresta vissa medlemsstater att senarelägga eller väsentligt skära ner planerade investeringar i forskning och teknisk utveckling eller utbildning, i likhet med vad som hänt tidigare när Europa drabbats av konjunkturedgångar. Med facit i hand vet vi att dessa beslut ledde till väsentlig förstöring av kapital och kunskap och fick mycket negativa följder för Europas tillväxt och sysselsättning på medellång till lång sikt. Vissa länder, både i och utanför EU, var dock så framsynta att de under ekonomiskt svåra perioder satsade mer på forskning och teknisk utveckling samt utbildning, vilket lade grunden till deras starka ställning på innovationsområdet.

8. Öka investeringar i FoU, innovation och utbildning

Medlemsstaterna och den privata sektorn bör öka sina planerade investeringar i utbildning och FoU (i överensstämmelse med **deras nationella FoU-mål**) för att stimulera tillväxten och produktiviteten. De bör också överväga olika sätt att **öka den privata sektorns investeringar i FoU**, med hjälp av t.ex. skatteincitament, bidrag eller subventioner. Medlemsstaterna bör fortsätta göra investeringar för att förbättra kvaliteten i utbildningen.

9. Utveckla ren teknik för bil- och byggindustrin

För att **stödja innovation i tillverkningsindustrin, framförallt inom bygg- och bilsektorn**, vilka på senare tid har sett efterfrågan sjunka drastiskt till följd av krisen, och som också står inför stora utmaningar i övergången till en miljövänlig ekonomi, föreslår kommissionen att man lanserar följande **3 stora partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn**:

- **Inom bilsektorn: ett initiativ för europeiska miljövänliga bilar** som omfattar forskning om de många olika tekniker och infrastrukturer för "smart energi" som krävs för ett genombrott i användandet av förnybara och icke-förorenande energikällor, säkerhet och trafikflöde. Partnerskapet skulle finansieras av gemenskapen, EIB, industrin och medlemsstaterna med ett sammanlagt belopp på minst 5 miljarder euro. I detta sammanhang skulle EIB erbjuda kostnadsbaserade lån till biltillverkare och leverantörer för att finansiera innovation, särskilt i teknik för att förbättra bilarnas säkerhet och miljöprestanda, t.ex. elbilar. Åtgärder på efterfrågesidan, såsom att medlemsstaterna minskar sina registrerings- och vägtrafikskatter för bilar med lägre utsläpp, samt insatser för att skrota gamla bilar, bör integreras i initiativet. Dessutom kommer kommissionen att stödja utarbetandet av ett nätverk för offentlig upphandling bland regionala och lokala myndigheter för att samordna efterfrågan på rena bussar och andra fordon och påskynda genomförandet av CARS21-initiativet.
- **Inom byggsektorn: ett initiativ för energisnåla byggnader i Europa** i syfte att främja miljövänlig teknik och utvecklandet av energieffektiva system och material i

nya och renoverade byggnader för att avsevärt minska deras energiförbrukning och koldioxidutsläpp⁵. Initiativet bör innehålla en betydande reglerings- och standardiseringskomponent och skulle inbegripa ett nätverk för offentlig upphandling bland regionala och lokala myndigheter. Det beräknade anslaget för detta partnerskap är 1 miljard euro. Initiativet bör underbyggas med särskilda åtgärder som föreslås i åtgärd 5 och 6 för infrastruktur och energieffektivitet.

- **För att öka användandet av teknik i tillverkningsindustrin: ett initiativ för framtidens fabriker** med syftet att hjälpa tillverkare EU i olika sektorer, särskilt små och medelstora företag, att anpassa sig till globala konkurrenstryck genom att höja den teknologiska basen i tillverkningsindustrin i EU genom att utveckla och integrera framtidens möjliggörande teknik, såsom ingenjörsteknik för anpassningsbara maskiner och industriprocesser, informations- och kommunikationsteknik (IKT), och avancerade material. Det beräknade anslaget för denna åtgärd är 1,2 miljarder euro.

10. Bredband för alla

Höghastighetsanslutningar till Internet främjar en snabb spridning av teknik, vilket i sin tur skapar efterfrågan på innovativa produkter och tjänster. Det är lika viktigt att utrusta Europa med denna moderna infrastruktur som det var att bygga järnvägar på 1800-talet. För att stödja Europas ledande ställning inom fast och trådlös kommunikation och påskynda utvecklandet av tjänster med stort mervärde bör kommissionen och medlemsstaterna tillsammans med intressenter utarbeta en **bredbandsstrategi** för att påskynda uppgraderingen och utbyggnaden av nätverken. Strategin kommer att stödjas med allmänna medel så att bredbandsanslutning kan tillhandahållas till områden med dåligt utbud och höga kostnader där marknaden inte klarar av uppgiften. Målet bör vara att nå en 100-procentig täckning för höghastighetsinternet år 2010. Dessutom, och för att uppgradera de befintliga nätverken, bör medlemsstaterna främja konkurrensmässiga investeringar i fibernätverk och stödja kommissionens förslag att frigöra spektrum för trådlöst bredband. Genom att använda den finansiering som nämns i åtgärd 5 ovan kommer kommissionen att avsätta ytterligare 1 miljard euro till dessa nätverksinvesteringar under 2009 och 2010.

3. MOT GLOBALA LÖSNINGAR

De utmaningar som EU nu står inför är en del av de globala makroekonomiska utmaningar som uppmärksammades under det toppmöte om finansmarknaderna och världsekonomin som nyligen hölls i Washington. Denna ekonomiska återhämtningsplan för Europa kommer att vara en del av EU:s bidrag till ett närmare internationellt makroekonomiskt samarbete, även med tillväxtländer, för att åter få fart på tillväxten, undvika negativa spridningseffekter och stödja utvecklingsländerna. EU har under de senaste årtiondena dragit stora fördelar av ökade kapital- och handelsflöden över gränserna med utvecklingsländer och i ökad utsträckning även med tillväxtekonomier. Finanskrisen har visat hur ömsesidigt beroende av varandra världens länder har blivit. Hur omfattande och fort förtroendeförlusten i en del av världen påverkade finansmarknaderna och spred sig till de reala ekonomierna över hela världen är med all rätt oroväckande. I dagens samhälle är en kris i en systemviktig finansmarknad ett globalt problem och bör hanteras därefter. Ett viktigt inslag i en samordnad EU-insats för att

⁵ Byggnader står för närvarande för 40 % av energiförbrukningen.

möta den ekonomiska nedgången måste därför vara att i större utsträckning arbeta tillsammans med våra internationella partner, och med internationella organisationer, för att ta itu med utmaningarna inom och utanför EU, t.ex. i utvecklingsländerna som kommer att vara bland de hårdast drabbade.

Hålla igång världshandeln

Europas återhämtning är beroende av våra företags förmåga att göra det bästa av de möjligheter som de globala marknaderna erbjuder. Europas återgång till en solid tillväxt kommer också att bero på exportmöjligheterna. Att hålla handelsvägar och investeringsmöjligheter öppna är också det bästa sättet att minska krisens globala inverkan, eftersom den globala återhämtningen framför allt kommer att vara beroende av en hållbar ekonomisk utveckling i tillväxt- och utvecklingsekonomierna.

Vi måste därför hålla fast vid vårt engagemang för öppna marknader över hela världen, hålla vår egen marknad så öppen som möjligt och insistera på att tredjeländer gör samma sak, särskilt genom att säkerställa överensstämmelse med Världshandelsorganisationens (WTO) regler. För att nå detta mål bör Europa åter vidta åtgärder för att:

- Tidigt nå en överenskommelse om ett **globalt handelsavtal** i WTO:s Doharunda. Efter det förnyade åtagandet som gjordes vid toppmötet i Washington den 15 november har kommissionen omedelbart ökat ansträngningarna med viktiga WTO-partner för att till årets slut nå en överenskommelse om hur man ska gå tillväga. En framgångsrik runda kommer på kort sikt att skicka en stark signal om förtroende för den nya ekonomiska världsordningen. Med tiden kommer den att innebära fördelar för konsumenter och företag i hela världen i form av lägre priser, genom att de återstående höga tullarna minskas på viktiga partnermarknader.
- Fortsätta att stödja den ekonomiska och sociala konsolideringen bland kandidatländerna och länderna på **västra Balkan** i EU:s och regionens gemensamma intresse. För detta ändamål kommer kommissionen att tillhandahålla ett krispaket på 120 miljoner euro med mobilisering av 500 miljoner euro i lån från internationella finansinstitutioner.
- **Skapa ett nätverk med djupgående och omfattande frihandelsavtal** i sitt grannskap i ett steg mot en mer integrerad regional marknad. Genom sin grannskapspolitik kan EU bygga vidare på Medelhavsunionen och dess planer för ett nytt östligt partnerskap.
- Öka ansträngningarna för att säkra nya och ambitiösa **frihandelsavtal** med andra handelspartner.
- Bygga upp en nära arbetsrelation med den nya förvaltningen i Förenta staterna, bland annat genom **transatlantiska ekonomiska rådet**. Man skulle även kunna få till stånd ett mer effektivt samarbete på regleringsområdet med andra viktiga industriländer såsom Kanada och Japan.
- Fortsätta **dialogerna med viktiga bilaterala partner** såsom Kina, Indien, Brasilien och Ryssland och att använda dem för att ta upp frågor som rör offentlig upphandling, konkurrens och immateriella rättigheter.

Hantera klimatförändringen

Krisen inträffar just när vi står inför en stor strukturell förändring mot ett utsläppsnålt samhälle. Målet att bekämpa klimatförändringen kan kombineras med viktiga nya ekonomiska möjligheter att utveckla ny teknik, skapa arbetstillfällen och förbättra energisäkerheten.

En överenskommelse vid Europeiska rådets möte i december och med Europaparlamentet om EU:s interna klimatförändringsstrategi kommer att stärka den ledande roll som EU måste försöka spela för att få till stånd en omfattande internationell överenskommelse om klimatförändringen under konferensen om Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar i Köpenhamn vid slutet av 2009.

Stödja utvecklingsländerna

Den nuvarande krisen kommer att öka den befintliga pressen på utvecklingsländerna, vilka ofta är sämst rustade att klara av det. Det är därför extra viktigt att EU, och andra, fortsätter sina åtaganden att uppnå millennieutvecklingsmålen. Det kan också bli nödvändigt för utvecklade länder och regioner, såsom EU, att ta fram nya, flexibla och innovativa instrument, såsom EU:s nya facilitet för livsmedelsbistånd, för att hjälpa utvecklingsländerna att hantera krisens snabba genomslag.

Det är särskilt viktigt att fortsätta hjälpa tillväxt- och utvecklingsländer på vägen mot en hållbar utveckling inför den internationella konferensen om utvecklingsfinansiering som kommer att äga rum i Doha från den 29 november till den 2 december. Vid detta möte kommer EU – som 2007 fortsatte att vara det viktigaste givaren av offentligt utvecklingsbistånd – att bekräfta sitt åtagande att nå målen för det offentliga utvecklingsbiståndet på 0,56 % av BNP till år 2010 och 0,7 % till år 2015. EU kommer också att uppmuntra andra givare att fortsätta arbeta för att uppnå dessa mål.

Att stödja en hållbar utveckling, bland annat genom att uppfylla målen för det offentliga utvecklingsbiståndet och millennieutvecklingsmålen, men även genom att ta itu med allmänna samhällsstyrningsfrågor, är särskilt viktigt i ekonomiska kriser. Att dela på fördelarna med en hållbar utveckling, hanteringen av klimatförändringen, energifrågorna, livsmedelssäkerheten och goda styrelseformer är utmaningar som är kopplade till varandra och där internationella finansinstitutioner, liksom andra internationella organ, har en viktig roll att spela.

4. SLUTSATSER

Det framgår tydligt att EU står inför svåra tider de närmaste månaderna när effekterna av den ekonomiska nedgången i världen och Europa sätter press på sysselsättningen och efterfrågan. Genom att agera tillsammans kan medlemsstaterna och EU-institutionerna vidta åtgärder för att återupprätta förtroendet hos konsumenter och företag för att få igång utlåningen igen och stimulera investeringar i våra ekonomier, skapa arbetstillfällen och hjälpa arbetslösa att hitta nya arbeten. **Den ekonomiska återhämtningsplan för Europa** som läggs fram i detta meddelande har utarbetats för att skapa en grund för en snabb överenskommelse mellan medlemsstaterna för att få Europas ekonomi på fötter igen.

Europeiska kommissionen uppmanar Europaparlamentet att ge sitt fulla stöd till denna ekonomiska återhämtningsplan för Europa.

Den uppmanar stats- och regeringscheferna att vid sitt möte den 11 och 12 december 2008

- (1) godkänna den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa,
- (2) uppmana Europeiska kommissionen och rådet att tillsammans arbeta för att se till att åtgärderna på nationell nivå och EU-nivå sammanlagt uppgår till minst 1,5% av BNP,
- (3) se till att de uppdaterade stabilitets- och konvergensprogrammen, och de nationella finanspolitiska stimulansåtgärderna utvärderas i enlighet med de förfaranden som fastställs i stabilitets- och tillväxtpakten, alltmedan man utnyttjar den flexibilitet den erbjuder,
- (4) godkänna de tio åtgärder som presenteras i den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa och uppmana rådet och parlamentet att påskynda den lagstiftning som krävs för att genomföra dessa åtgärder,
- (5) på grundval av kommissionens utvärdering inför Europeiska rådets vårmöte 2009 om vilka framsteg som gjorts för att genomföra denna plan, enas om att fastställa ytterligare åtgärder som krävs på EU- och medlemsstatsnivå för att stimulera återhämtningen,
- (6) fortsätta att arbeta tillsammans med internationella partner för att genomföra globala lösningar i syfte att stärka den globala styrningen och främja den ekonomiska återhämtningen.